

2696

596

6822 e

dublet

1227

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZY- STWA SZKOŁY LUDOWEJ

ZA ROK 1907.

KRAKOW, 1908
NAKŁADEM TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.

6822 c

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZY- STWA SZKOŁY LUDOWEJ

ZA ROK 1907.

KRAKÓW, 1908
NAKŁADEM TOWARZYSTWA SZKOŁY LUDOWEJ.

Odbito w Drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego pod zarządem Józefa Filipowskiego.

Składając społeczeństwu XVI. sprawozdanie z działalności Towarzystwa Szkoły Ludowej: za rok 1907, uważamy za niezbędne poprzedzić je kilku przynajmniej słowy, aby czytelnik łatwiej mógł sobie wyrobić pogląd na całokształt pracy Towarzystwa.

Zaznaczamy przedewszystkiem, że sprawozdanie niniejsze w niektórych szczegółach ma układ cokolwiek odmienny, niż sprawozdania z paru lat ostatnich. Zmianę tę spowodowały dwa ważne względy: staranie o możliwą zwięzłość sprawozdania, by koszta jego wydania były możliwie niewielkie, — oraz brak materiału sprawozdawczego od niektórych Kół, nawet czynniejszych, bez którego okazało się niemożliwem zupełnie dokładne przedstawienie (w szczegółach wprowadzie drobniejszych, choć nieraz bardzo charakterystycznych i pouczających) wyników pracy Towarzystwa na polu oświaty pozaszkolnej. Opuściliśmy przeto 3 tabelaryczne zestawienia, dotyczące Szkółek początkowych i Kursów dla alfabetów oraz Obrotów kasowych Kół T. S. L.; nie podajemy także w dawnej formie t. zw. wykazu terytoryalnego działalności Towarzystwa. Natomiast dane, zawarte w wyżej nazwanych tabelach i w wykazie, po opuszczeniu szczegółów zbędniejszych, częściowo zszeregowaliśmy w jednej tablicy, wzbogacając ją nadto danemi co do ilości członków poszczególnych Kół, częściowo zaś uwzględniliśmy w tekście sprawozdaniowym z odnośnych działów pracy T. S. L. Sądzymy, iż te konieczne zmiany mimo to nie zmniejszyły przejrzystości sprawozdania, lecz uczyniły ją może wyraźniejszą.

Przechodząc do treści sprawozdania, z zadowoleniem stwierdzamy, że rok ubiegły zaliczyć należy do rzędu pomyślnych lat w szesnastoletniej kronice działalności Towarzystwa. Stan ten pomyślny spostrzegać się daje zarówno w samej pracy oświatowej — szkolnej i pozaszkolnej, jak również i w gospodarce finansowej. Zrobiliśmy krok naprzód nie tylko pod względem ilości powstałych w roku zeszłym Kół i powołanych przez nie do życia instytucji, lecz pochlubić się także możemy, że praca nasza w ogólności zyskała znowu wiele pod względem jakości. I choć dalecy jesteśmy od mniemania, że praca ta stała się doskonałą, niemniej wątpliwości nie ulega to, że pogłębiliśmy ją znacznie i uczynili bardziej systematyczną i planową, a w niektórych powiatach przybrała ona formę ściśle zorganizowanej akcji oświatowej. Zwiększył się nadto zakres tej pracy, tak iż stało się nieodzownem rozszerzenie statutu: rozwój Towarzystwa przerósł ramy obowiązującej nas dotychczasowej ustawy naszej.

Dorobek nasz zeszłoroczny jest następujący: powstało Kół 18, zorganizowaliśmy Seminarium nauczycielskie męskie w Białej, powołaliśmy do życia 7 Szkół nowych, powiększyliśmy ilość Szkółek początkowych o 20, Kursów dla analfabetów o 35; przybyło nam po kilka Ochronek, Burs i Domów ludowych; założyliśmy po wsiach i miastach nowych Czytelni i Wypożyczalni 177, wygłosiliśmy 3329 odczytów.

Z początkiem roku 1908 Towarzystwo liczyło: 247 Kół, 24134 członków, posiadało 1 Seminarium nauczycielskie, 36 Szkół, 92 Szkółek początkowych, 113 Kursów dla dorosłych analfabetów (w tem 15 Kursów dla żołnierzy), 10 Ochronek, 16 Burs, 6 Domów ludowych, 1496 Czytelni i Wypożyczalni; z nauki w Szkołach, Szkółkach i na Kursach korzystało około 10 tysięcy dzieci i dorosłych, z Czytelni i Wypożyczalni korzystało przeszło 600 tysięcy czytelników, odczytom przysłuchiwało się około 200 tysięcy słuchaczy.

Z zadowoleniem dalej stwierdzamy, że społeczeństwo darzyło nas niezmiennie swem zaufaniem i nie szczędziło nam swego poparcia. Pilnie śledząc stosunki i potrzeby społeczne, w miarę możliwości i środków staraliśmy się na podstawie znajomości tych stosunków czynić zadość tym potrzebom społecznym. I choć potrzeby te przerastały nieraz możność naszą i środki nasze, i nie zrobiliśmy wszystkiego, co było do zrobienia, jednak ufni w poparcie moralne i materialne społeczeństwa, ze spokojem spoglądamy w przyszłość. Darzeni tem cennem zaufaniem i poparciem, wierzymy niezłomnie, »żywi nie tracimy nadziei«, iż rozpraszamy mrok, tamujący wschód słońca: zmartwychwstanie narodu.

Niech nam wolno będzie na tem miejscu złożyć gorące podziękowanie całej prasie naszej, która jako zgodny wyraz opinii publicznej zawsze życzliwie i chętnie użyczała nam swojego poparcia i zachęty do pracy.

Składamy nadto wyrazy wdzięczności wszystkim wspaniałomyślnym ofiarodawcom naszym, tak tym, którzy tysiące złożyli w ręce nasze, jak również i tym, którzy krwawą pracą zdobyte grosze na nasze ofiarowali cele. Te i tamte dary równie nam były drogie!

W końcu hołd składamy pamięci tych, których śmierć okrutna wydarła z naszych szeregów; zmarli niezmordowani współpracownicy: Ks. Szczesny Malarski, Ks. Karol Przyborowski, twórca szkoły w Św. Józefie, Dr Józef Żuliński, Inż. Franciszek Brzezowski, Marya Dzierżanowska i Konrad Prószyński (Kazimierz Promyk), członek honorowy T. S. L.; spoczęli w grobie przyjaciele i ofiarodawcy: Jan Krahelski, Edward Pietrzycki i Hr. Andrzej Potocki. Cześć ich, popiołom!

A) Sprawozdanie

z działalności Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół Towarzystwa Szkoły Ludowej za rok 1907.

I. Zarząd Główny T. S. L.

Zgodnie z § 37 statutu w skład Zarządu Głównego wchodziło 30 członków: 20 miejscowych, zamieszkałych w Krakowie, i 10 zamiejscowych (4 ze Lwowa, 1 z Bochni, 1 z Cieszyna, 1 z Czernichowa, 1 ze Stanisławowa, 1 z Tarnopola i 1 z Żółkwi). Na XV. Walnem Zgromadzeniu w Rzeszowie, odbytem w dniach 8 i 9 lipca 1907 r., wybrano do Zarządu Głównego na lat 3 członków dziesięciu, w tem ponownie pięciu (Dra E. Bandrowskiego, Dra J. Opieńskiego, J. Sarnę, St. Srokowskiego i K. Wojnara) i po raz pierwszy pięciu (Dra Wł. Kanię, Dra Wł. Kiernika, A. Mohra, St. Sobińskiego i Wł. Żuławskiego) oraz na rok 1 członka jednego (p. J. Strokową). W ciągu kadencji od 9 lipca 1907 do 8 września 1908 w składzie Zarządu Głównego zaszła ta zmiana: na miejsce Dra Teodora Seidlera ze Stanisławowa (z powodu choroby zrezygnował dn. 12 kwietnia 1908) na czas do najbliższego Walnego Zgromadzenia kooptowano Dra Zdzisława Próchnickiego ze Lwowa.

W ciągu ubiegłej kadencji Zarząd Główny odbył 7 posiedzeń. Na posiedzeniach bywało od 16 do 25 członków, przeciętnie po 21 członków, z doliczeniem zaś przeciętnie po 2 członków Rady Nadzorczej, bywał przeciętny komplet na posiedzeniach Zarządu Głównego, złożony z 23 członków. Z zestawienia odnośnych danych cyfrowych z 2 lat poprzednich: w r. 1905 na posiedzeniach bywało od 13 do 23 członków, przeciętnie po 18, a wraz z członkami Rady Nadzorczej po 21, — w r. 1906 od 12 do 23 członków, przeciętnie po 19, a wraz z Radą Nadzorczą po 21 — wynika, że udział członków Zarządu Głównego w obradach plenarnych był gorliwszy, niż w poprzednich kadencjach. Zauważyć przytem należy, iż

w ubiegłą kadencję 8 członków nie opuściło żadnego posiedzenia plenarnego. (w r. 1905—6 członków, w r. 1906—7). Członkowie zamiejscowi brali w obradach udział także gorliwszy, niż w poprzednie lata. Większość członków Zarządu Głównego, tak miejscowych, jak i zamiejscowych, czynny udział brała w pracach poszczególnych Sekcyi i Komisji.

Posiedzenia Zarządu Głównego trwały najkrócej dzień 1, najdłużej 3 dni (w dniach 27, 28 i 29 czerwca 1908) przeciętnie 40 godzin i rozpoczynały się w soboty lub dni przedświąteczne wieczorem między 6 a 7 godz., kończyły się dnia następnego wieczorem między godz. 10 a 11 w nocy.

Zarząd Główny na sześciu pierwszych posiedzeniach załatwił spraw 187; z tych najważniejsze podajemy w chronologicznym porządku:

I. — 21/22 września 1907 r. Ukonstytuowanie się Zarządu Głównego. Wybory do Wydziału Ścisłego, Sekcyi i Komisji. Sprawozdanie z czynności Wydziału Ścisłego za czas wakacyjny. Sprawy szkolne (sprawozdania ze stanu szkół T. S. L. za II. półrocze r. szk. 1906/7). Sprawozdanie z otwarcia Seminarium nauczycielskiego T. S. L. w Białej. Dyskusya w sprawie budowy szkoły w Hańkowie. Subwencye dla Kół na szkoły początkowe i kursa dla dorosłych analfabetów. Sprawa Domu polskiego w Wiedniu i Domu ludowego w Wojniłowie. Rozwiązanie 2 Kół. Sprawa wykluczenia z T. S. L. 2 członków. Biuro prasowe T. S. L.

II. — 23/24 listopada 1907 r. Dyskusya zasadnicza: ogólna i szczegółowa w sprawie zmiany statutu T. S. L. Dyskusya w sprawie przekazywania budynków szkolnych T. S. L. na rzecz funduszów szkolnych miejscowych: ustalenie zasady i aktu notaryalnego darowizny. Sprawa otwarcia gimnazjum T. S. L. w Białej. Uchwały Walnego Zgromadzenia. Sprawozdania z czynności Wydziału Ścisłego, Sekcyi, Komisji i Biura centralnego T. S. L.

III. — 31 stycznia 1908 (Lwów). Przejęcie na rzecz T. S. L. Seminarium naucz. żeńskiego w Krakowie, utrzymywanego przez WP. Preisdanza. Sprawa budowy gmachu Seminarium T. S. L. w Białej. Dyskusya ogólna i szczegółowa nad budżetem Zarządu Głównego na r. 1908. Współudział T. S. L. w sprawie utworzenia Biblioteki publicznej w Krakowie.

IV. — 11/12 kwietnia 1908. Sprawozdanie z czynności Wydziału Ścisłego, Sekcyi, Komisji i Biura centralnego za kwartał I. r. 1908. Sprawa nabycia parceli i domu w Przywozie. Ustalenie tekstu odezwy 3 Maja. Zatwierdzenie etatu Biura Zarządu Głównego na r. 1908. Sprawy szkolne (sprawozdania ze stanu szkół T. S. L. za I. półrocze r. szk. 1907/8). Dyskusya w sprawie stosunku T. S. L. do Macierzy szkolnej dla Księstwa Cieszyńskiego. Dyskusya zasadnicza nad rezolucją Walnego Zjazdu we Lwowie w sprawie wyborów proporcjonalnych do Zarządu Głównego,

Rady Nadzorczej, Zarządów Związków Okręgowych i Kół T. S. L. Sprawa wydawnictwa wyboru dzieł T. T. Jeża przez T. S. L. Utworzenie przy Zarządzie Głównym wypożyczalni przeźroczy dla Związków Okręgowych i Kół T. S. L. Dyskusya w sprawie wydawnictwa kalendarzy książkowych T. S. L.: ustalenie ich typu, wybór redaktora. Telegram do Koła polskiego z powodu zjednoczenia delegacyi polskiej w Wiedniu. Dyskusya w sprawie przejścia »Przodownicy«.

V. — 27, 28 i 29 czerwca 1908. Dziesięciolecie prezesury Dra Bandrowskiego Ernesta. Ustalenie terminu i miejsca XVI. Walnego Zjazdu T. S. L. Dyskusya i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku obrotów funduszu bieżącego Zarządu Głównego za r. 1907. Dyskusya zasadnicza nad stopniowem uregulowaniem przez Koła T. S. L. zaległości wobec Zarządu Głównego. Ustalenie podstaw dalszego popierania przez Koła wydawnictw T. S. L. Reforma administracyi. Przewodnika Oświatowego. Dyskusya nad potrzebą ustanowienia lustratora T. S. L. oraz referentów płatnych dla spraw szkolnych i prawnych. Subwencye dla Związków Okręgowych i Kół T. S. L. na szkoły, szkółki początkowe, kursa dla dorosłych analfabetów, bursy i domy ludowe. Sprawa ochronki polskiej w Białej. Sprawa przekazywania budynków szkolnych T. S. L. na rzecz funduszy szkolnych miejscowych. Dyskusya nad ukrajowieniem szkoły T. S. L. w Leszczynach. Podjęcie budowy szkoły w Hałnowie przez Związek Okręgowy we Lwowie. Przekształcenie szkoły w Ostrawie Morawskiej na szkołę wydziałową. Nominacya gron nauczycielskich dla Gimnazjum i Seminarjum T. S. L. w Białej oraz dla szkół T. S. L. w Białej, Leszczynach, Ostrawie Morawskiej i Hałnowie. Dyskusya zasadnicza nad dalszą akcją szkolną T. S. L. Udział Zarządu Głównego T. S. L. w Kongresie oświatowym Polskiego Towarzystwa pedagogicznego we Lwowie.

VI. — 11 lipca 1908 r. Uczczenie ś. p. Kazimierza Promyka. Wynajem lokalu na Seminarjum nauczycielskie żeńskie T. S. L. im. Fr. Preissendanza w Krakowie. Dyskusya nad ustaleniem dalszej akcji Zarządu Głównego w sprawie przeprowadzenia Loteryi fantowej T. S. L. Dyskusya w sprawie ustalenia programu Walnego Zjazdu T. S. L. w Jarosławiu: referaty oświatowe. Wnioski Zarządu Głównego na Walny Zjazd.

Zestawienie powyższe, obejmujące jedynie najważniejsze sprawy, nad którymi Zarząd Główny *in pleno* obradował, nie wyczerpuje w zupełności całej pracy jego. Więcej szczegółowy obraz działalności Zarządu Głównego znajduje się w Przewodniku Oświatowym, w którym sekretarze T. S. L. stale zamieszczali obszernie sprawozdania z posiedzeń plenarnych Zarządu Głównego.

Na zakończenie dodać należy, że działalność ta, jak w latach ubie-

głych, polegała w głównej mierze: 1) na wskazywaniu nowych metod i obejmowaniu nowych placówek pracy oświatowej, 2) na rozstrzyganiu spraw zasadniczej natury, 3) na sprawowaniu naczelnej kontroli nad działalnością Związków i Kół T. S. L. oraz podległych Zarządowi Głównemu Sekcyi i Komisji.

1. Wydział Ścisły.

Wydział Ścisły, wybrany na posiedzeniu plenarnem Zarządu Głównego dnia 21 września 1907 r., składał się z 12 członków, z których 3 weszło w skład Wydziału po raz pierwszy. Przewodniczył Wydziałowi prezes Dr E. Bandrowski, protokół prowadzili obaj sekretarze oraz p. Nowicki Stanisław.

Powiększony ilościowo o 3 członków Wydział w ciągu r. 1907 odbył posiedzeń 52 (przy udziale 9 członków przeciętnie); na posiedzeniach tych załatwiono 1794 spraw, przeciętnie po 35 na każdym posiedzeniu; w r. 1906 Wydział odbył posiedzeń 51, załatwił spraw 1165, przeciętnie po 23 na posiedzeniu.

Sposób załatwiania spraw, przeznaczonych na Wydział, był dwójaki: 1) sprawy mniej ważne, nie wymagające niewątpliwie szczegółowego rozpatrzenia, bywały w zwięzłym streszczeniu podawane do wiadomości Wydziału wraz z wnioskiem, dotyczącym ich załatwienia; 2) sprawy ważniejsze, w szczególności zaś sprawy natury finansowej, lub zawierające pierwiastki nowe pracy oświatowej, stawały się przedmiotem zbiorowych narad i załatwiane bywały ostatecznie na Wydziale, o ile sposób ich załatwienia nie ulegał najmniejszej wątpliwości, albo też przygotowane szczegółowo i umotywowane bywały przedkładane plenarnemu posiedzeniu Zarządu Głównego do rozstrzygnięcia. Jak w latach ubiegłych, każda sprawa, mająca wejść na porządek dzienny obrad Wydziału, uprzednio przydzielana bywała odnośnemu referentowi do przygotowania. Referaty rozdzielone były w r. 1907 w następujący sposób: sprawy szkół T. S. L. wszelkiego typu, szkółek początkowych i kursów dla dorosłych analfabetów prowadził referent Dr. Wł. Wasung; sprawy burs, ochronek i domów ludowych — p. R. Ordynski; sprawy czytelniano-odczytowe referował p. A. Januszewski; referat w sprawach finansowych prowadzili pp.: H. L. Małecki i S. Turowski, z których pierwszy jako skarbnik składał sprawozdania z kontroli wpływów i wypłat kasowych, drugi zaś jako rachmistrz referował sprawy rachunkowe Zarządu Głównego i Kół T. S. L. w ich wzajemnych stosunkach finansowych; referat w sprawach przedsiębiorstw dochodowych T. S. L. objął p. W. Ostrowski. Referat prawny spoczywał w ręku prezesa Rady Nadzorczej Dra. J. Gertlera;

sprawy organizacyjne, dotyczące stosunków wzajemnych Kół, Związków Okręgowych i Zarządu Głównego, lub też obejmujące stosunek T. S. L. do innych towarzystw czy instytucji, referował p. St. Natanson.

Poza tymi stałymi referatami Wydział Ścisły załatwiał też sprawy, przekazywane mu przez Sekcje i Komisje Zarządu Głównego. Referaty Sekcji Organizacyjnej prowadzili pp.: St. Natanson i A. Januszewski, Sekcji Wydawniczej p. St. Natanson, Komisji Kwalifikacyjnej p. A. Januszewski, Komitetu Redakcyjnego Przewodnika Oświatowego Dr Wł. Kania.

Sprawy pilne, wymagające natychmiastowego rozstrzygnięcia, załatwiane bywały na specjalnych zebraniach prezydyalnie w porozumieniu z odnośnym referentem, który *ex post* zdawał Wydziałowi sprawę ze sposobu ich załatwienia.

Sprawy drobne odnośni referenci Wydziału załatwiali bezpośrednio we własnym zakresie, i w roku ubiegłym w ten sposób załatwiono spraw 713 (w r. 1906 — 574).

Do spraw, przez Wydział załatwionych, doliczyć także należy i najważniejszą część tych, które wchodziły na porządek dzienny posiedzeń plenarnych Zarządu Głównego: Wydział zwykle przygotowywał te sprawy i po rozstrzygnięciu na Zarządzie Głównym Wydział je też stosownie do dyrektywy ostatecznie załatwiał.

Wydział wreszcie sprawował bezpośrednią kontrolę nad Biurem centralnem, Centralną składnicą książek i Wypożyczalnią Zarządu Głównego.

a) Biuro Zarządu Głównego.

Personal biurowy liczył w końcu roku sprawozdawczego 13 osób z dyrektorem na czele (w r. 1906 w skład Biura wchodziło osób 10). W sekretaryacie i administracji pracowało 4 osoby, w buchalterii 3, w Centralnej składnicy 1, w wypożyczalni 2, w administracji Przewodnika Oświatowego 1, prócz tego czynny był 1 akwizytor do zbierania inseratów do Przewodnika Oświatowego i Kalendarzy T. S. L. oraz rozpowszechniania wydawnictw T. S. L., jako też 1 kursor do odnoszenia korespondencji i przesyłek na pocztę i po mieście.

Dziennik podawczy Zarządu Głównego wykazał w r. 1907 liczb 9235 z 10756 sprawami (w r. 1906 było 7188 liczb, 7933 spraw.). Z tych załatwiły:

Zarząd Główny	187 (w r. 1906 — 126)
Wydział Ścisły	1794 (» » » — 1165)
Referenci Wydziału	713 (» » » — 574)
Do przeniesienia	2694 (w r. 1906 — 1865)

Z przeniesienia	2694 (w r. 1906 — 1865)
Sekcyje i Komisye	47 (» » » — 43)
Komitety Redakcyjne	76 (» » » — 59)

Biuro Centralne:

Sekretaryat	4654 (» » » — 3360)
Buchalterya	2032 (» » » — 1560)
Centralna Składnica	807 (» » » — 728)
Wypożyczalnia	72 (» » » — —)
Razem	10382 (w r. 1906 — 7615)

czyli o 2767 spraw więcej, niż w r. 1906.

Biuro wyeksperymentowało:

Przesyłek pieniężnych	106 (w r. 1906 — 93)
Listów polec., zwycz. i pocztówek	8964 (» » » — 7822)
Druków i opasek	22379 (» » » — 12417)
Paczek pocztowych i pak kolejowych	1305 (» » » — 1486)
Zeszytów Przewodnika Oświatowego	9367 (» » » — 8632)
Przesyłek zapomocą księgi doręczeń	1781 (» » » — 1202)
Razem przesyłek	43902 (w r. 1906 — 31652)

czyli o 12250 sztuk więcej, niż w r. 1906, co stanowi wzrost ekspedycji bez mała o 28% w r. 1907, w r. 1906 o 25%.

b) Centralna Składnica książek.

Zapomocą Składnicy

A) Założono w r. 1907 czytelników nowych:

Kwartał	Ilość Kół	Ilość czytelników	Ilość dzieł i tomów		Wartość	
I.	32	47	5183	5466	K.	4249.41
II.	30	41	3600	3985	»	3337.64
III.	14	16	1402	1490	»	1262.86
IV.	24	31	2527	2667	»	2201.73
Razem	100	135	12712	13608	K.	11051.64

B) Uzupełniono w r. 1907 dawnych czytelników:

I.	11	12	438	499	K.	544.55
II.	9	11	387	485	»	637.64
III.	3	3	40	80	»	213.62
IV.	35	38	2485	2690	»	2539.40
Razem	58	64	3350	3674	K.	3935.21

c) Sprzedano Kołom i Członkom T. S. L. książek czytelnianych:

I.	94 dzieł	98 tomów	wartości K.	87-19
II.	1519 »	1532 »	» »	1090-93
III.	43 »	43 »	» »	25-55
IV.	339 »	343 »	» »	203-50
Razem	1995 dzieł	2016 tomów	wartości K.	1407-17

D) Rozsprzedano nakładów własnych:

1. Pieśni narodowych	2075 egz.	wartości K.	115-10
2. Elementarzy dla samouków	1285 »	» »	385-50
Razem	3360 egz.	wartości K.	500-60

Ogółem w 1907 r. 158 Kół zakupiło do 199 czyteln 18057 dzieł w 19298 tomach wartości 16394 02 K., a razem z nakładami własnymi ze Składnicy wadano 21417 dzieł w 22658 tomach wartości 16894-62 K.

W cyfrach powyższych mieszczą się też książki czytelniane, wydane bezpłatnie Kołom, Czytelniom i Szkołom T. S. L. na skutek uchwał Zarządu Głównego lub Wydziału Ścisłego. Z tego tytułu wydano ze Składnicy razem 2318 dzieł w 2475 tomach wartości 2056 58 K. 23 Kołom i 4 Szkołom T. S. L.

Z porównania powyższych danych cyfrowych z danymi za r. 1906 wynika, iż Centralna składnica w roku sprawozdawczym nie wykazała ruchu tyle ożywionego, ile w roku poprzednim. Więcej wprawdzie Kół użyło pośrednictwa Składnicy przy zakładaniu i uzupełnianiu czyteln, natomiast mniej czyteln założono i mniej uzupełniono (w r. 1906 — 159 czyt. nowych + 104 uzupełn.; w r. 1907 — 135 czyt. nowych + 64 uzupełn.); mniej wreszcie nabyto w Składnicy nakładów własnych (w r. 1906 — 5721 egz., w r. 1907 — 3360). Wobec tego zmniejszonego (szczególniej w III, a poczęści i w IV kwartale) ruchu i czysty zysk z Centralnej składnicy zmniejszył się znacznie: w r. 1907 wyniósł K. 930-50 wobec wykazanego w r. 1906 zysku w kwocie K. 2061-38. Zastój ten w działalności Składnicy znajduje swe usprawiedliwienie w tem, że w ciągu sierpnia, września i października podjęta została praca nad reorganizacją rachunkowości Składnicy. Reforma polegała przedewszystkiem na ponownem oszacowaniu inwentarza; dawniej obliczano go po cenach księgarskich; obecnie oceniono inwentarz na kwoty kupna, te bowiem tylko kwoty dają pewną podstawę do obliczenia rzeczywistego zysku z rozsprzedaży książek. Wobec tego jednak zaszła też konieczność odpisania z Rku Składnicy kwoty

K. 5599-03 na umorzenie, powstałej z wpisania książek, darowanych Składnicy przez księgarnie i osoby prywatne, po cenach księgarskich. Zaprowadzono nadto nowe księgi, umożliwiające ścisłą kontrolę, kiedy, komu i za jaką cenę dany egzemplarz dzieła został ze Składnicy wydany oraz kiedy, od kogo i w jakiej cenie nabyty. Praca ta, prowadzona przez jedną siłę biurową, pochłonać musiała dużo czasu, na czym nie ucierpieć nie mogła działalność Składnicy co do pośredniczenia między Kołami a księgarniami w nabywaniu książek. Z początkiem roku bieżącego rozpoczął się tedy nowy okres w rozwoju Składnicy, który niewątpliwie wyjść winien na dobre tak dla samej instytucji, jak i przede wszystkim dla dobra Koła T. S. L., które — jak to stwierdzić się daje na podstawie półrocznego sprawozdania z r. b. — coraz większem darzą Składnicę zaufaniem.

c) Wypożyczalnia książek przy Zarządzie Głównym.

Wypożyczalnia prowadzona była, jak w r. 1906, przez 2 siły urzędnicze, z których jedna urzędowała dwurazowo (od 10-tej do 12-tej godz. rano i od 4-tej do 8-ej wieczorem), druga zaś — pomocnicza — zajęta była przez 2 godz. popołudniowe. W roku sprawozdawczym wypożyczalnia wykazała ruch czytelniany następujący :

Miesiąc	Zgłosiło się po książki					Wydano książek
	mężcz.	kobiet	dorośl.	młodz.	razem	
Styczeń	2185	1028	730	2483	3213	4356
Luty	2413	902	784	2531	3315	4745
Marzec	2746	1054	1106	2694	3800	5239
Kwiecień	2110	1361	888	2583	3471	4716
Maj	2092	961	840	2213	3053	4021
Czerwiec	2285	847	848	2284	3132	4335
Lipiec	1374	704	1052	1026	2078	2977
Sierpień	1091	458	636	913	1549	2274
Wrzesień	1598	1172	736	2034	2770	3856
Październik	2483	1025	944	2564	3508	4529
Listopad	2618	941	730	2829	3559	4677
Grudzień	2525	910	719	2716	3435	4615
Razem	25520	11363	10013	26870	36883	50340

podczas gdy w r. 1906 zgłosiło się po książki (mężcz. 19087, kobiet 6833; dorośl. 11149, młodz. 14771) 25920 czytelników, którzy wypożyczyli 36556 książek; zgłosiło się zatem o 10963 czytelników więcej, wydano książek o 13783 więcej, co stanowi 29,7% wzrostu ruchu wypożyczalni odnośnie do zgłaszających się czytelników i wypożyczonych książek.

Wpłynęło do kasy wypożyczalni:

Miesiąc	Z wkładów		Za abonament		Za katalog		Z darów gotówką		Razem	
	Kor.	h.	Kor.	h.	Kor.	h.	Kor.	h.	Kor.	h.
Styczeń	72	—	391	02	—	48	—	—	463	50
Luty	67	—	361	38	42	60	—	—	470	98
Marzec	63	20	447	65	46	20	—	—	557	05
Kwiecień	44	—	410	82	20	40	—	—	475	22
Maj	37	—	376	31	11	40	—	—	424	71
Czerwiec	43	—	319	90	7	80	—	—	370	70
Lipiec	42	—	282	80	4	80	—	—	329	60
Sierpień	24	—	178	76	5	40	—	—	208	16
Wrzesień	93	—	288	36	10	80	48	70	440	86
Październik	117	—	373	66	20	40	2	—	513	06
Listopad	62	—	374	22	14	40	—	—	450	62
Grudzień	46	—	402	88	9	60	—	—	458	48
Razem	710	20	4207	76	194	28	50	70	5162	94

podczas gdy w r. 1906 wpłynęło łącznie z odnośnych tytułów K. 3765·70 ; wpłynęło zatem w roku sprawozdawczym o K. 1397·24 więcej, co stanowi 27·1% wzrostu dochodów wypożyczalni. Rok 1907 w rozwoju instytucji należał, również jak i 1906, do pomyślnych: wypożyczalnia wykazała zysk czysty w kwocie K. 1802·74 (wobec K. 939·75 w r. 1906).

W ciągu r. 1907 zakupiono lub otrzymano w darze dzieł 1573 w 1751 tomach wartości K. 2329·17, tak iż w dniu 31 grudnia 1907 r. wypożyczalnia liczyła 6872 dzieł w 7986 tomach wartości K. 19485·46 w cenie K. 16846·60. Liczba czytelników wzrosła do 1385 (wobec 1127 z końcem r. 1906).

Zaznaczyć na zakończenie należy, iż wypożyczalnia w myśl uchwały Zarządu Głównego z dn. 12 kwietnia 1908 jeszcze w ciągu b. r. zostanie na dogodnych dla T. S. L. warunkach oddana Gminie m. Krakowa jako zawiązek powstać w Krakowie mającej Biblioteki publicznej.

d) Biuro loteryi fantowej T. S. L.

Biuro loteryjne pod osobnem kierownictwem otwarte zostało przy Zarządzie Głównym w maju 1907 r. celem technicznego przeprowadzenia Loteryi T. S. L. o emisji 200.000 losów. Personal biura liczył prócz kierownika 4-ech dyurnistów.

Do końca roku sprawozdawczego biuro wysłało 6446 przesyłek, zawierających 120746 losów: 204 Kołom T. S. L. wysłano 51360 losów, resztę zaś umieszczono u osób, uprawnionych do komisowej sprzedaży, lub przesłano do zakupna osobom prywatnym. Do końca r. 1907 zwrócono

biuru 1735 przesyłek o zawartości 24280 losów, tak iż z końcem roku w rozsprzedaży znajdowało się 96466 losów. Do końca r. 1907 wpłynęło do kasy Zarządu Głównego na osobny rachunek Pocztovej kasy oszczędności w Wiedniu lub gotówką K. 4397-93. Szczegółowsze dane rachunkowe przedstawione będą po zamknięciu loteryi.

2. Sekcja Organizacyjna.

Sekcja składała się z 2 oddziałów: Krakowskiego dla Zachodniej i Lwowskiego dla Wschodniej Galicyi. Posiedzeń plenarnych Sekcyi pod przewodnictwem prezesa Dr E. Bandrowskiego odbyto 2. Oddział Krakowski pod przewodnictwem wiceprezesa p. St. Natansona odbył posiedzeń 3; Lwowski zaś pod przewodnictwem wiceprezesa Dr E. Adama — posiedzeń 5.

Działalność swą w roku sprawozdawczym rozwijała Sekcja głównie w kierunku ściślejszego dozoru Związków Okręgowych, by za ich pośrednictwem utrzymać również ściślejszy nadzór nad Kołami. Zauważyć tu należy, że większość Związków doskonale wywiązywała się z włożonego na nie zadania. Niektóre ze Związków (Jarosławski, Jasielski, Nowosądecki, Stanisławowski, Złoczowski) właściwie dopiero w roku ubiegłym rozpoczęły swą faktyczną egzystencję i rozwinęły planową działalność. Jeden: Stryjski zwinęto, przydzielając 13 Kół tego Okręgu do Związku Lwowskiego. Oba oddziały Sekcyi dążyły do tego, by mniej czynne lub w trudnych znajdujące się warunkach Koła otrzymywały w porę pomoc i wskazówki w pracy ze strony Związków; staraniem też obu prezydentów było dbać o to, iżby i Zarząd Główny w razie potrzeby skierował baczniejszą uwagę na placówkę więcej zagrożoną, wymagającą specjalnej opieki i pomocy. Dzięki na ogół skutecznemu pośrednictwu Związków dokonano w roku sprawozdawczym lustracji przeszło połowy Kół, z których wiele przez te właśnie lustracje pobudzone do żywszej, bardziej planowej i systematycznej pracy. Członkowie Sekcyi niemal zawsze uczestniczyli w Zjazdach Związkowych, przez co utrzymywał się bezpośredni kontakt Kół z Zarządem Głównym. W ogóle rok ubiegły zaliczyć można do rzędu normalnych pod względem organizacyjnego rozwoju T. S. L. Nowych Kół w porównaniu z dawniejszymi laty powstało niewiele: 18, natomiast ilość nieczynnych jeszcze bardziej zmalała.

3. Sekcja Wydawnicza.

W roku sprawozdawczym Sekcja pod przewodnictwem p. St. Sobińskiego odbyła 6 posiedzeń. Działalność Sekcyi polegała na kwalifikowaniu nadesłanych do T. S. L. prac oryginalnych w rękopisach i na przygotowywaniu do przedruku dzieł wyczerpanych. Z 3 nadesłanych prac nowych

Sekcyja żadnej nie zakwalifikowała do druku, bądź to z powodu niewielkiej ich wartości naukowej i literackiej, bądź też dlatego, że dobre prace na ten sam temat znajdują się w handlu księgarskim. Natomiast Sekcyja przeprowadziła pertraktacje z autorami, względnie z ich zastępcami, i przygotowała do druku następujące wydawnictwa, które w bizkiej już przyszłości wyjdą nakładem Zarządu Głównego:

1. Spółki rolnicze i handlowe (wydane w r. 1904 w Warszawie jako jeden z tomików Biblioteki Spółczesnej) w nowem, zmienionem, obszerniejszem, na nowych materiałach opartem opracowaniu, wygotowaniem przez autorkę Dr Zofię Golińską.

2. Z 1835 roku (opowiadanie, drukowane w odcinkach Kuryera Warszawskiego), ofiarowane Towarzystwu przez autorkę p. Maryę Konopnicką.

3. Wybór pism T. T. Jeża (Z. Miłkowskiego) (najcelniejsze utwory z dziejów Słowiańszczyzny południowej i Polski; na Wybór ten złożą się: Uskoki, Dachijszczyzna, Rotułowicze, Szandor Kowacz, Ostapek, Hryhor Serdeczny, Sprawa Starodubowska, Wnuk Chorażego, Handzia Zahornicka i Ofiary.

4. Przebudzeni (powieść z epoki Powstania styczniowego przez Michała Bałuckiego).

Książka dla dzieci i młodzieży p. t. O Janku Płanetniku pióra p. Bronisławy Ostrowskiej wyjdzie z druku w r. b.

Dawniej podjęte prace nad wydaniem książki czytanek dla dorosłych, którzy ukończyli naukę czytania na elementarzu, postępują naprzód, i jest nadzieja, że w niedługim czasie wydawnictwo to oddane zostanie do użytku Kół.

Rozpoczęto nadto pracę nad przygotowaniem Wypisów polskich popularnych; (składać się one mają z szeregu tomików, z których każdy stanowić będzie zamkniętą całość, obejmując pewną epokę z historii literatury w doborowych ustępach z charakterystycznych dzieł piśmiennictwa naszego).

Monografia popularna o Asnyku, jak również Dzieje piśmiennictwa polskiego zapewne jeszcze w r. b. dokończone zostaną.

4. Komisya Kwalifikacyjna.

W skład Komisji wchodziło 5 członków Zarządu Głównego, 5 delegatów Kół Krakowskich (I. Męskiego, II. Pań, IV. Akademickiego, V. im. Ad. Asnyka i VI. im. J. Słowackiego) i 3 referentów Komisji oceniających (Kół: IV. Akademickiego, V. im. Ad. Asnyka i VI. im. J. Słowackiego). Czynne nadto były Komisye oceniające: Kół lwowskich i Nauczycieli ludowych, które jednak z powodu trudności technicznych nie miały swej reprezenta-

cyi w Komisji Kwalifikacyjnej. Razem w skład Komisji wchodziło członków 13 Komisya pod przewodnictwem p. A. Januszewskiego odbyła 12 posiedzeń (w r. 1906 było posiedzeń 9), zajmując się na nich kwalifikowaniem ocen, opracowanych przez recenzentów poszczególnych Komisji ocenających. Z tych Komisya Koła Akademickiego liczyła recenzentów 21, Komisya Koła im. Ad. Asnyka — 16, Komisya Koła im. J. Słowackiego — 34, Komisya Kół lwowskich — 8, Komisya nauczycieli ludowych — 3, razem recenzentów 82, podczas gdy w r. 1906 pracowało w odnośnych 5 Komisjach osób 67. Na 12 posiedzeniach Komisya okwalifikowała ogółem ocen 327 (w r. 1906 — 250), w czym 29 ocen poleciła do druku po gruntowniejszem zbadaniu wartości ocenionych dzieł, przeznaczając oceny do korreferatów niekiedy 2 lub nawet 3 korreferentom. Z okwalifikowanych 327 ocen ogłoszono drukiem w Przeglądzie krytycznym literatury (dodatku stałym do Przewodnika Oświatowego) ocen 289 (Komisji Koła Akademickiego referatów 44, Komisji Koła im. Ad. Asnyka — 58, Komisji Koła im. J. Słowackiego — 177, Komisji Kół lwowskich — 1 i Komisji nauczycieli ludowych referatów 9), podczas gdy w r. 1906 wydrukowano ocen 189. Z tych 289 ocen przypadło

na powieści historyczne	28	ocen (w r. 1906 — 24)
» powieści obyczajowe	70	» (» 49)
» poezye, utwory sceniczne	15	» (» 8)
» historję	35	» (» 24)
» dzieje literatury i sztuki	16	» (» 19)
» rolnictwo	16	» (» 6)
» nauki przyrodnicze	36	» (» 14)
» ludoznawstwo, geografję, podróże	10	» (» 10)
» higienę, medycynę	12	» (» 2)
» prawo, nauki społeczne	19	» (» 19)
» religję, moralność, wychowanie	13	» (» 4)
» rozmaitości	19	» (» 19)

Reszta ocen w ilości 38 pozostała gotowa do druku na r. 1908. W ciągu 6 lat istnienia Komisji Kwalifikacyjnej ogłoszono drukiem ocen 1184, które stanowią obfity materiał dla katalogu rozumowanego literatury ludowej i popularnej. Katalog ten, ułatwiając pracownikom oświatowym oryentowanie się w literaturze odnośnej, wcale już obfitej i bogatej, choć w poszczególnych działach mającej bardzo poważne braki, — katalog taki stałby się zarazem wskazówką dla nakładców i autorów, jak te braki uzupełnić, by nasza literatura popularna i ludowa we wszystkich swych gałęziach odpowiadała swemu zadaniu.

5. Komitet Redakcyjny Przewodnika Oświatowego.

Komitet, złożony z 6 członków, odbył w roku sprawozdawczym pod przewodnictwem p. St. Natanson a 7 posiedzeń, zajmując się na nich oceną i układem prac, przeznaczonych do druku w miesięczniku. Obowiązki redaktora naczelnego pełnił w pierwszym półroczu Dr Maryan Stępowski, w drugim — zastępczo Dr Władysław Kania.

Rok 1907, siódmy rok wydawnictwa naszego czasopisma, był pierwszym, w którym wychodziło ono w rozszerzonych ramach i pod zmienionym tytułem. Trudno też było odrazu rozwinąć cały nasz program, tem bardziej gdy z musu trzeba się było wnieść w ciasnych ramach budżetowych. Mimo to udało nam się przeprowadzić tę myśl naszą przewodnią, że pismo nasze stało się oświatowym organem międzydzielnicowym polskim, że odbijało w sobie wiernie ruch oświatowy, który w roku sprawozdawczym na ziemiach polskich się rozwijał.

Dość niefortunnym zbiegiem okoliczności stało się, że w czasie, gdy rozwijający się dopiero Przewodnik Oświatowy potrzebował sprężystego i wytrawnego kierownictwa, naczelny redaktor pisma naszego na kilka miesięcy musiał Kraków opuścić. Komitet redakcyjny wydelegował wówczas jednego ze swych członków do sprawowania zastępczo funkcji redaktora, i udało się jakoś te czasy bezkrólewia przetrwać szczęśliwie i utrzymać pismo nasze na właściwym poziomie.

Jak bogatą była treść Przewodnika, wynika z tego, że w roku sprawozdawczym liczył on 44 arkuszy druku i zamieszczono w nim około 40 oryginalnych artykułów, poświęconych różnym kwestyom oświatowym. Z tych artykułów 10 poświęconych było zaborowi rosyjskiemu, przeważnie naturalnie sprawom P. M. S. Bogata »Kronika« w każdym numerze odzwierciedlała ważniejsze wypadki w dziedzinie oświatowej we wszystkich częściach Polski.

Z monografii powiatów galicyjskich zamieszczono w r. 1907 obszerną monografię Wielkiego Księstwa Krakowskiego pod względem oświatowym i kulturalnym. »Tematów do pogadań« zamieściliśmy sześć, nie licząc trzech, pisanych z wielkim darem i znajomością rzeczy »Przechadzek z dziatwą po Krakowie«.

Wreszcie w roku sprawozdawczym uzupełniliśmy i dokończyli zaczęty w roku poprzednim »Kalendarz rocznic narodowych«.

Część sprawozdawcza poświęcona była wyłącznie działalności T. S. L., zawierała przeto: sprawozdania z posiedzeń Zarządu Głównego i poszczególnych jego Komisji i Sekcji, sprawozdania z czynności Burza i organów Zarządu Głównego T. S. L., z działalności Związków Okręgo-

wych, Kół, Czytelń, Szkół, Kursów dla analfabetów, Burs, Domów ludowych i t. p. Dział ten stanowił najlepsze odzwierciedlenie różnorodnej działalności T. S. L., a wiadomości, tam zawarte, stanowią ważny i bogaty materiał. Specyjalną uwagę zwróciliśmy na sprawozdania z działalności Kół. Nie naszą, lecz samych Kół winą było, jeżeliśmy sprawozdań tych zbyt mało dawali lub z drugiej ręki dopiero. Nie podobna się wszakże doprosić Kół o częste i dokładne informacje o ich życiu wewnętrznem, co na tem miejscu podnieść musimy.

Przegląd krytyczny literatury obficie w roku sprawozdawczym był podawany, albowiem zamieściliśmy ogółem w r. 1907 — 289 ocen o dziełach najrozmaitszej treści.

Z tego widzimy, małą jest cena prenumeracyjna Przewodnika Oświatowego w stosunku do bogatego materiału, który on daje. Mimo to zbyt mało nasz miesięcznik jest jeszcze czytywany (nawet przez członków T. S. L.), chociaż w roku sprawozdawczym zaczął się rozchodzić dość znacznie poza granice kraju. Dziwną jest obojętność członków T. S. L. dla naszego pisma, choć jednym z ważniejszych ich obowiązków powinno być gorliwe popieranie jedynego w naszym kraju czasopisma oświatowego, tem bardziej, że czytując je uważniej, sami nabraliby dokładniejszego wyobrażenia o całokształcie prac i działalności T. S. L. Ta obojętność członków odbija się niepomysłnie na finansowej stronie naszego czasopisma, do którego Zarząd Główny stale dość dużo dopłacać musi. Niedobór Przewodnika w r. 1907 wynosił jeszcze 1735 kor., podczas gdy w r. 1906 wyniósł 3883.29 kor. Wobec tego wolno żywić nadzieję, że na przyszłość obojętność ta się zmniejszy, tem bardziej, że w obecnej chwili administracja i redakcja Przewodnika, odłączone od biura Zarządu Głównego, otrzymały własny zarząd i lokal.

Jak w latach poprzednich, tak i teraz, Redakcja poczuwa się do miłego obowiązku wyrażenia podziękowania pp. autorom i autorkom za prace, drukowane w Przewodniku Oświatowym oraz gotowość, z jaką zawsze śpieszyli na każde wezwanie Redakcyi, co niezmiernie ułatwiało nam prowadzenie i doskonalenie naszego pisma.

6. Komitet Przedsiębiorstw.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak i w r. 1906, referentem głównym i kierownikiem wydawnictw T. S. L. był p. Witołd Ostrowski. Prócz niego w skład Komitetu wchodził dwaj członkowie Zarządu Głównego miejscowi i dwaj zamiejscowi. Zadaniem Komitetu było przysparzanie Towarzystwu: zarówno Zarządowi Głównemu, jak i Kołom oraz Związkom Okręgowym — stałego dochodu przez rozpowszechnianie wy-

dawnictw Zarządu Głównego i przez popieranie wyrobów krajowych, opodatkowanych na rzecz T. S. L. przez przedsiębiorstwa prywatne.

Z wydawnictw dochodowych w r. 1907 ukazały się w handlu:

1) Nalepki T. S. L. w nowym, mniejszym, niż poprzednie, formacie i odmiennego rysunku.

2) Karty illuminacyjne 3 maja do naklejania na oknach, wydane po raz pierwszy.

3) Pocztówki: a) Okazyjne, trójbarwne, rysunku artystki-malarki p. A. Gramatyki-Ostrowskiej: »3 Maja«, »Konik Zwierzyniecki«, »Alleluja«, »Jajko Wielkanocne«, »Św. Mikołaj«, »Szopka Krakowska«, »Drzewko Bożego Narodzenia«, »Nowy Rok«.

b) Rapperswylskie: 2 widoki Muzeum narodowego w Rapperswylu i 4 reprodukcje znajdujących się w tem Muzeum obrazów: J. Maszyńskiego: »Allegorya Polski«, P. Stachewicza: »Błogosławienie kosynierów«, W. Eliasza: »Rzeź Unitów w Pratulinie« i V. Guilbert'a: »Szturm Warszawy w r. 1831«. — Serya ta wyszła nakładem wspólnym z Radą Nadzorcą Muzeum.

c) »Raclawice« reprodukcya (światłodrukiem) obrazu J. Chełmońskiego.

Pocztówki te, szczególnież zaś okazyjne i »Raclawice« znalazły ogólne uznanie wśród odbiorców i rozeszły się w ciągu roku ubiegłego prawie w całym swym nakładzie, wynoszącym 177400 sztuk.

4) Portrety: jako ciąg dalszy cyklu obrazów trójbarwnych, przedstawiających znakomitych Polaków, wyszedł w r. 1907 portret Księcia Józefa Poniatowskiego; w przygotowaniu portret Juliusza Słowackiego.

5) Afisz z ozdobną ornamentacją projektu artystki-malarki p. A. Gramatyki-Ostrowskiej.

6) Kalendarze T. S. L.: a) Dzięki staraniom i zabiegom p. Witolda Ostrowskiego w roku ubiegłym Zarząd Główny doprowadził do skutku nowe wydawnictwo: pod redakcją p. Witolda Ostrowskiego wydany został kalendarz książkowy na r. 1908 i zyskał sobie nadspodziewanie duże powodzenie. Zdobył je sobie zarówno treścią swoją, zawierającą obfity dział literacki (zamieścili w nim swe prace wybitniejsi pisarze nasi z T. T. Jeżem na czele) oraz dział informacyjny wraz z poradnikiem dla włościan, jak i szatą swą zewnętrzną, wyróżniającą go korzystnie z pośród innych tego samego rodzaju publikacji.

b) Kalendarzyk blokowy ścienny (do żdzierania) na kartonie, ozdobionym herbami Polski.

7) Papier ze znakami wodnymi T. S. L. — w arkuszach i półarkuszach do użytku Kół.

Z przedsiębiorstw prywatnych, opodatkowanych na rzecz T. S. L., w dalszym ciągu popierane i rozpowszechniane były przez Zarząd Główny, Koła i członków Towarzystwa — tutki i bibułki cygaretowe »Promień« wyrobu firmy Elster i Topf we Lwowie oraz papier listowy T. S. L. wyrobu firmy S. W. Niemojewski ze Lwowa. Umowy z fabryką zapalek w Skolem nie odnowiono.

Sprawozdanie finansowe za rok ubiegły wykazuje, że wydawnictwa i przedsiębiorstwa przyniosły Zarządowi Głównemu przeszło 9 tys. kor. czystego zysku, nie licząc dochodu Kół, na rzecz których Zarząd Główny ustępował znaczny rabat. Nie przesadzimy twierdząc, że całe T. S. L. z tego tytułu zarobiło w r. 1907 około 15 tys. kor. Poza tym jednak zyskiem — i to zaznaczyć tu należy — wydawnictwa tu okazały się skutecznym środkiem agitacyjnym, popularyzując w szerokich warstwach Towarzystwo nasze.

7. Komisya Statutowa.

Ponieważ od r. 1906 spostrzegać się dawała potrzeba zmiany statutu T. S. L., gdyż rozwój Towarzystwa znacznie przerósł ramy dotychczas obowiązującego, przeto Zarząd Główny powołał do życia specjalną Komisję, aby tej potrzebie zaradziła. Komisya, złożona z członków-referentów Wydziału Ścisłego pp.: Dra J. Gertlera, A. Januszewskiego, St. Natanson'a i Dra Wł. Wasunga, uzyskała od Kół szereg wniosków co do zmian, pożądanych w nowym statucie, i na podstawie tego materiału przystąpiła do opracowania projektu, który przedłożyła Zarządowi Głównemu na posiedzeniu plenarnem d. 23 czerwca z. r. do zatwierdzenia, poczem projekt ten, z małemi zmianami uchwalony, został Walnemu Zgromadzeniu T. S. L. w Rzeszowie w lipcu przedłożony. Walne Zgromadzenie jednak uchwałą z d. 9 lipca z. r. poleciło Zarządowi Głównemu zwołanie Nadzwyczajnego Zjazdu, poświęconego wyłącznie sprawie zmiany statutu. Wobec tego Komisya, uzupełniona przez wybór Dra Wł. Kiernika, rozpoczęła swą pracę ponownie: poddała ponownej rewizji statut obowiązujący i projekt czerwcowy, przeprowadziła zasadniczą dyskusję nad 230 poprawkami, wniesionemi przez Koła, i na posiedzeniu plenarnem Zarządu Głównego w d. 23 i 24 listopada z. r. oddała pod obrady nowy projekt statutu. I ten projekt zyskał aprobatę Zarządu Głównego, poczem Komisya przystąpiła do opracowania projektu w ostatecznej redakcyi, w której rozesłany został Kołom w ostatnich dniach grudnia 1907. Dla ścisłości dodamy, że Komisya statutowa odbyła w ciągu roku ubiegłego co najmniej 40 posiedzeń, i że projekt jej bez zmian prawie został uchwalony na Nadzwyczajnym Walnym Zjeździe we Lwowie dnia 2 lutego 1908.

II. Działalność T. S. L. na polu szkolnictwa.

Już w zeszłorocznem sprawozdaniu zaznaczyliśmy zmianę postępowania, jaka zająć powinna w naszej działalności szkolnej, jeżeli rezultaty naszej pracy mają być szybsze i wydatniejsze. Z całym naciskiem musimy i teraz zaraz na wstępie powtórzyć, że budowanie szkół li tylko z funduszków T. S. L. powinno być wyjątkiem, mającym miejsce w jakichś nadzwyczajnych warunkach: z reguły powinniśmy dopomagać tylko gminom lub mniejszościom polskim do uzyskania szkoły z funduszków krajowych, ofiarując na ten cel pewną subwencję, lub przyjmować na się tak zwane rzeczowe potrzeby szkół, a więc lokal, opał, sprzęty szkolne dla klas filialnych polskich, zakładanych obok szkół ruskich i niemieckich. W ten sposób małymi stosunkowo funduszami zaopatrzymy większą ilość miejscowości i zabezpieczymy je przed wynarodowieniem. Skutkiem tego było, iż Zarząd Główny przyszedł zeszłego roku na Walne Zgromadzenie z wnioskiem, by budynki szkolne, będące dotąd własnością T. S. L., odstąpić na własność funduszom szkolnym, chcąc w ten sposób z utrzymania tych nieruchomości zaoszczędzone pieniądze użyć na wyżej wskazane cele. Na podstawie udzielonego przez Walne Zgromadzenie zezwolenia przytógowuje się Zarząd Główny do stopniowego oddawania budynków Radzie Szkolnej krajowej, uporządkowuje potrzebne dokumenta własności i w tych dniach podania do władz wnosi. Jak już zaznaczyliśmy, nie chodzi tu o oddanie wszystkich nieruchomości od razu, akcja ta trwać będzie czas dłuższy, przyczem przedewszystkiem stan budynków lub uzyskanie subwencji krajowych rozstrzygającą grać będą rolę.

Z powodu tej zmiany w naszym postępowaniu odwlekła się chwilowo budowa szkoły w Hałenowie, dla której chcielibyśmy uzyskać pewną pomoc władz szkolnych. W miejscowości tej istnieje już pierwsza klasa, a wobec otwarcia drugiej klasy musimy już w jesieni do budowy przystąpić.

Wszelka praca oświatowa, którą T. S. L. prowadzi, jest bardzo pożyteczną, podstawą jej jednak muszą być szkoły, gdyż w przeciwnym razie ludu gruntownie nigdy nie oświecimy, analfabetyzmu nie wyrugujemy. Możnaaby nawet zarzut zrobić dotychczasowej pracy T. S. L., że mimo tak wielkich sukcesów na najrozmaitszych polach pracy społecznej, na szkolnictwo ludowe, któremu już dla samej nazwy Towarzystwa naszego poświęcać powinniśmy się więcej, nie zwracaliśmy głównej naszej uwagi, że cały szereg Kół T. S. L., czynnych i ruchliwych, na polu szkolnictwa nie nie zrobił. Pamiętajmy, że bez dobrych i licznych szkół czy-

telnie i wszelkie instytucje oświatowe zawsze chromać będą! Także ze względu na nasz narodowy interes wyłączenie sił w tym kierunku teraz właśnie jest koniecznem. Jest to może ostatnia chwila, by tysiące Polaków, porzucanych po kilkudziesięciu lub kilkuset po wsiach Podkarpacia lub Wschodniej Galicyi, ocalić zapomocą szkoły, na którą 200 do 300 kor. poświęcić trzeba.

Zarząd Główny, chcąc szerszą akcyę na tem polu zainicjować, powziął zamiar zebrania dat statystycznych co do liczby ludności i dzieci polskich, co do stosunków i osób, któreby organom Towarzystwa z pomocą przyjsć mogły. Przechodząc powiatami kraj cały, zorientujemy się dopiero na podstawie tego materiału, jak wielkie braki na polu szkolnictwa istnieją. Bo nie łudźmy się! Stosunki nie przedstawiają się tak dobrze jak to widzimy w sprawozdaniach dorocznych Rady Szkolnej krajowej. Liczba wsi, nie mających zupełnie szkoły, jest o wiele większa, niż te wykazy je podają, gdyż łączą one kilka wsi, czasem wielkich, czasem odległych w jeden związek szkolny, a podają każdą z nich jako mającą szkołę. Szkolnictwo ludowe polskie stoi, jak to już w Przewodniku Oświatowym udowodniono, gorzej, aniżeli ruskie. Jedno nowe gimnazjum ruskie napawa nas jakąś obawą, setki zaś szkół ludowych ruskich, działających bezpośrednio wśród ludu, powstają niespostrzeżenie, automatycznie, podczas gdy właśnie zachodnio-galicyskie powiaty, którymi my jako wysoko rozwiniętymi chlubimy się, nie mają szkół.

Koła T. S. L. powinny więc pomódz Zarządowi Głównemu w tem opracowaniu stanu szkolnictwa ludowego w Galicyi, pozbierać daty według wskazówek kwestyonaryusza, wskazać chętne do pracy osoby na miejscu, by ruch ten wzmocnić i popchnąć na nowe tory.

Dotychczasowe pola działania Towarzystwo w tym roku znowu rozszerzyło. Powstał cały szereg nowych Szkół, jak Hałcnów (pow. Biała), Berezów niżny (pow. Peczeniżyn). Jeziorko (pow. Stanisławów), Łanczyn (pow. Nadwórna), Łomadżyn (pow. Nadwórna), Słobódka leśna (pow. Kołomyja) i Soroki (pow. Kołomyja). Razem mieliśmy szkół 36, w których pobierało naukę 4238 dzieci. Liczba Szkółek początkowych wzrosła do 92. Znajdują się one w 34 powiatach Galicyi: Biała 1 (Lipnik), Borszczów 1 (Zbrzyż), Brody 4 (Gontowa, Ratyszczce, Stołpin, Zbroje), Brzeżany 1 (Nadorożniów). Buczacz 4 (Lasy, Pielawa, Pyszkowce, Rublin), Cieszanów 1 (Rudka), Czortków 3 (Chomiakówka, Pastusze, Zielona), Dobromil 2 (Huta brzuska, Tarnawka), Dolina 3 (Niagryn, Pechersdorf, Żakła), Drohobycz 3 (Potok, Słońsko, Wolanka), Jarosław 1 (Szczytna), Jaworów 1 (Bonów), Kałusz 1 (Landestreu), Kołomyja 4 (Kniaźdwór,

Michałków, Turka, Zamulińce), Kosów 1 (Żabie), Lisko 2 (Polana, Żubracze), Lwów 1 (Pogranicze), Mielec 1 (Zabrze), Nadwórna 2 (Łomadżyn, Przemośl), Nowy Sącz 6 (Czaczów, Homrząska, Kobyle i Gródek, Łyczana, Wola kurowska, Znamierowice), Podhajce 3 (Drysztów, Jabłonówka, Serebne), Przemyślany 3 (Pniatyn, Zaciemne, Żędowice), Rohatyn 1 (Radwanów), Rudki 6 (Jaremków, Jatwigi, Małpa, Ostrów, Susułów, Szeptyce), Sanok 3 (Dusztyn, Komańcza, Zagórz), Stanisławów 1 (Pacyków), Śniatyn 2 (Potoczek, Załucze), Tarnopol 1 (Czumale), Tłumacz 1 (Odaje), Trembowla 1 (Brykula stara), Zaleszczyki 1 (Kasperowce), Zbaraż 10 (Iwanczany, Iwaszkowce, Kurniki Iwanczańskie I, Kurniki Iwanczańskie II, Netreba, Nowiki, Opryłowce, Prosońce, Tarasówka, Zarubińce), Zborów 1 (Bzowica), Złoczów 4 (Chmielowa, Huta werchobuska, Kuliki, Zarwanica); w 6 powiatach na Bukowinie: Czerniowce 1 (Kłokuczka), Kocmań 1 (Łużany), Radowce 1 (Ruda), Seret 1 (Hliboka), Storożynce 1 (Żadowa), Waszkowce 3 (Banilla ruska, Karapczyjów, Stanowce); Wiedeń 3: I. im. Ziemiałkowskiego, II. im. Król. Jadwigi, III. im. Św. Stan. Kostki). Pobierało w nich naukę przeszło 3000 dzieci. (Podajemy liczbę okrągłą, gdyż tylko z 63 Szkółek otrzymaliśmy dane, dotyczące frekwencji: 2194) — Liczba Kursów dla analfabetów powiększyła się o 35, wynosząc poważną cyfrę 113. Kursa dla analfabetów znajdują się w 48 powiatach Galicji: Białka 1 (Biała), Bochnia 4 (Bochnia I, II, III i IV), Bóbrka 1 (Strzałki), Brody 1 (Brody), Brzesko 1 (Brzesko), Brzeżany 1 (Kozłów), Buczacz 4 (Buczacz, Petlikowce, Pyszkowce, Trybuchowce), Chrzanów 1 (Chrzanów), Dąbrowa 2 (Dąbrowa, Żabno), Dobromil 1 (Bircza), Drohobycz 3 (Borysław, Drohobycz, Wolanka), Gorlice 2 (Gorlice I i II), Gródek Jagielloński 4 (Gródek Jagiell. I, II i III, Jamelna), Horodenka 2 (Horodenka, Obertyn), Jarosław 7 (Jarosław I—VII), Jasło 3 (Jasło I i II, Świerchowa), Kołomyja 1 (Kołomyja), Kraków 2 (Kraków I i II), Limanowa 1 (Limanowa), Lisko 4 (Bezmichowa dolna, Jankowce, Lisko I i II), Lwów 10 (Lwów I—X), Mielec 2 (Krzemienica, Mielec), Nisko 1 (Nisko), Nowy Sącz 4 (Bieguniec, Nowy Sącz, Piątkowa Stary Sącz), Nowy Targ 1 (Nowy Targ), Pilzno 2 (Jadźwiny I i II), Podgórze 1 (Podgórze), Przemyśl 2 (Grochowce, Przemyśl), Przeworsk 1 (Przeworsk), Rohatyn 4 (Lipnica dolna, Podkamień, Sarnki górne, Woroniów), Ropczyce 4 (Dębica I i II, Ropczyce I i II), Rzeszów 4 (Rzeszów I, II, III i IV), Sambor 3 (Czyszki, Nadyby, Wojutyce), Sanok 1 (Zagórz), Skala 2 (Grzymałów, Ska-

Łat), Sokal 1 (Bełż), Stanisławów 3 (Jezioro, Stanisławów, Uhrynów szlachecki), Stary Sambor 1 (Koniów), Stryj 1 (Stryj), Śniatyn 1 (Potoczek), Tarnopol 3 (Ihrowice, Tarnopol I i II), Tarnów 2 (Tarnów I i II), Tłumacz 3 (Ladzkie szlacheckie, Odaje, Tyśmienica), Trembowla 1 (Trembowla), Wadowice 2 (Wadowice I i II), Zaleszczyki 1 (Kasperowce), Złoczów 1 (Złoczów), Żywiec 1 (Żywiec); w 1 powiecie Moraw: Morawska Ostrawa 2 (Morawska Ostrawa, Witkowice); Wiedeń 1 (Wiedeń). Z nauki na Kursach korzystało przeszło 3000 uczniów, w tem 1012 żołnierzy. Obok Kół, które dawniej już na tem polu pracowały, podnieść należy w tym roku Koło Jarosławskie, które przy pomocy Zarządu Głównego utrzymywało 7 kursów dla 376 wojskowych analfabetów.

Szkoły prywatne, będące własnością T. S. L., których wykaz frekwencji podajemy osobno, rozwijają się całkiem normalnie, a nawet co do szkoły im. M. Konopnickiej w Morawskiej Ostrawie stwierdzić można w tym roku pod nowym kierownictwem p. Józefa Woynarowskiego postęp bardzo wielki, tak co do liczby uczęszczających dzieci (284 w r. b. wobec 135 w r. z.), jak i co do wpływu, jaki szkoła na stosunki tamtejsze wywiera. Chcąc dać tej szkole jeszcze lepsze warunki rozwoju, a nadto spełniając wielokrotnie wyrażane i gorące życzenie ludności polskiej, Zarząd Główny postanowił założyć w Morawskiej Ostrawie obok 5-klasowej szkoły ludowej mieszanej 3-klasową szkołę wydziałową męską, która ze względu na różnorodne zakłady przemysłowe i kopalnie ma w Morawskiej Ostrawie wielkie znaczenie. Dotychczas bowiem musieli chłopcy Polacy po skończeniu polskiej szkoły ludowej uczęszczać do niemieckich lub czeskich szkół wydziałowych, co im naturalnie sprawiało wielkie trudności z powodu braku znajomości języka i szykan ze strony nauczycieli, lub też już od początku uczęszczali do szkół obcych.

Grona nauczycielskie szkół: w Białej, Leszczynach i Morawskiej Ostrawie pracują gorliwie nad udoskonaleniem planów i metody nauczania, odbywając w tym celu osobne konferencje. Tak przedłożono już Radzie Szkolnej krajowej projekty zmian w nauce języka ojczystego, historii, — wprowadzono nową metodę w nauce rysunków. Prócz tego starają się nauczyciele tych szkół rozwijać usilną działalność pozaszkolną, ożywiając miejscowe Koła T. S. L., urządzając obchody narodowe, Kursa dla analfabetów, Kursa przemysłowo-handlowe i t. d. Zarząd Główny popiera gorąco na każdym kroku te wysiłki, dążąc do tego, by grona nauczycielskie stawały się ośrodkiem i motorem wszelkiej pracy narodowej na kresach. W Morawskiej Ostrawie, gdzie naokoło brak jest szkół polskich, a Zarząd Główny wobec wziętych na się obowiązków nie jest w stanie zaspokoić

wszystkich potrzeb tamtejszej ludności, zadanie nauczycieli jest tem trudniejsze, że nieogranicza się tylko na samą Morawską Ostrawę, lecz i na całą okolicę, co przy ich obowiązkach szkolnych jest zbyt uciążliwem, a czasem nawet wprost niewykonalnem. Dlatego utworzył Zarząd Główny z rokiem szkolnym 1908/9 jedną nadetatową posadę przy szkole w Morawskiej Ostrawie, by w ten sposób ulżyć innym siłom i dać im możność pracy w miejscowościach okolicznych.

W bieżącym roku szkolnym wśród wzmocnionej frekwencji szkoły w Morawskiej Ostrawie zauważyć dała się wielka liczba dzieci z Przywoza, które mimo kilkukilometrowej odległości do szkoły polskiej uczęszczały. Wogóle pojawił się w tej miejscowości mimo wielkich usiłowań Czechów ożywiony ruch wśród Polaków dzięki pracy nauczycieli z Morawskiej Ostrawy i pomocy kilku dzielnych obywateli — Polaków w samym Przywozie, a przede wszystkim prezesa tamtejszego Koła, p. Okolusa. Tym też gorliwym patriotom udało się wyszukać budynek, nadający się na szkołę czteroklasową, wraz z kilku parcelami budowlanemi, które Zarząd Główny pod bardzo korzystnymi warunkami kupił. Od r. szk. 1908/9 umieści tam Zarząd Główny pierwszą klasę ludową, jako filię szkoły w Morawskiej Ostrawie, gdyż najmłodszym dzieciom najtrudniej jest iść tak daleko do szkoły, i ochronkę polską, która będzie miała za zadanie dzieci robotników w wieku przedszkolnym, wychowujące się dotąd w ochronkach czeskich i niemieckich, zachować dla polskości.

Potrzeba szkół polskich w zagłębiu morawsko ostrawskim jest wielka; Zarząd Główny będzie jednak mimo uznawania tych stosunków musiał wstrzymać na czas jakiś dalsze rozszerzanie i budowanie nowych szkół, gdyż zachodzi obawa, że nie podołałby finansowo swym zobowiązaniom. Musimy być bowiem przygotowanymi, iż całą siłę skierować trzeba w tych latach ku Białej, gdzie Zarząd Główny otwiera z rokiem szkolnym 1908/9 pierwszy rok Seminarium nauczycielskiego męskiego i pierwszą klasę gimnazjalną.

Gdy przed rokiem stawaliśmy przed Walnem Zgromadzeniem, mówiliśmy tylko o założeniu Seminarium nauczycielskiego w Białej, pozostawiając Gimnazjum jakiejś późniejszej chwili. W ciągu roku doszedł jednak Zarząd Główny do przekonania najgłębszego, iż oba te zakłady są konieczne, jeżeli mamy zdobyć silną pozycję w Białej, że dalej zagraża niebezpieczeństwo założenia gimnazjum rządowego gdzieś obok Białej, np. w Oświęcimiu, byle tylko Białę ominąć, podobnie jak to było z seminarjum w Kętach. Z drugiej strony koszt utrzymania obu tych zakładów będą na razie mniejsze o tyle, że będzie mógł je prowadzić jeden i ten sam kierownik, a i gmach może być wspólnym. Mimo to wszystko rozpoczyna

Zarząd Główny przyszedł rok szkolny z tą świadomością, iż utrzymanie obu tych zakładów średnich w Białej na lat szereg dłuższy obok dotychczasowych zadań Zarządu Głównego przekracza jego siły finansowe, i już dzisiaj wypowiada to całkiem otwarcie, apelując do ofiarności Kół, społeczeństwa i Sejmu. by go w tych wielkich pracach wydatnie poparły. Z gorącą prośbą udajemy się również do Koła polskiego w Wiedniu, by wszelkimi siłami starało się o przeprowadzenie upaństwowienia tych zakładów w jak najkrótszym czasie. Jest to najświętszym obowiązkiem na tych posłów.

Klasa przygotowawcza Seminarium nauczycielskiego mieściła się dotąd w budynku Szkoły wydziałowej i była pod kierownictwem p. Bobaka; teraz musiał Zarząd Główny pomyśleć nad chwilowem wynajęciem lokalu, który otrzymał od Polskiej Czytelni w Białej. Tam zostaną umieszczone najwyższe klasy wydziałowe, przez co w głównym budynku znajdzie się pomieszczenie dla nowych klas. Równocześnie przystępuje Zarząd Główny do budowy gmachu, mającego pomieścić Seminarium nauczycielskie, szkołę ćwiczeń i niższe gimnazjum. Fundusze na tę budowę, która właśnie rozpoczyna się, zbierze Zarząd Główny z daru nieznanego ofiarodawcy w kwocie 30000 rubli, złożonych na ręce p. mecenasa Dra Koya w Krakowie, z pożyczki hipotecznej na szkołę w Białej i ze spodziewanej subwencji sejmowej, o którą Zarząd Główny na wrześniowej kadencji petycję wnosi. Należy też podziękować najserdeczniej szlachetnemu dobrodziejowi, który swym hojnym darem umożliwił budowę gmachu Seminarium, i Zarząd Główny uprasza Walne Zgromadzenie o powzięcie dotyczącej uchwały, którą prześle na ręce p. Dra Koya.

Obok tego faktu mamy nadto do zapisania w dziejach Towarzystwa drugi czyn, świadczący o tem, że T. S. L. cieszy się dla swej pracy coraz to większem zaufaniem społeczeństwa. W Krakowie istniało od lat dziesięciu seminarium nauczycielskie żeńskie, mające prawo publiczności, a będące własnością emer. profesora semin. naucz. w Krakowie, p. Franciszka Preisendanza. P. Preisendanz, nie mogąc z powodu podeszłego wieku prowadzić nadal zakładu, oddał go T. S. L. na własność wraz ze zbiorami i całym inwentarzem i złożył nadto kapitał w kwocie 10000 kor. na cele tego zakładu. Z dniem 1 lipca b. r. objął Zarząd Główny ten zakład, postanowiwszy prowadzić go pod kierownictwem kuratorji, złożonej z członków Zarządu Głównego, pp.: Stanisława Sobińskiego, Dra Władysława Wasunga i dyrektora zakładu, prof. I. szkoły realnej w Krakowie, p. Wiktora Pogorzelskiego. T. S. L. otrzymało w ten sposób na własność zakład, cieszący się bardzo dobrą sławą, sownie wyposażony, a setki pracownic na

polu oświaty ludowej, wychodzących z naszego Seminarium, będą się poczuwały do pewnej łączności z instytucją, która je do zawodu przygotowała, będą czuły obowiązek współdziałania z T. S. L. Seminarium im. Fr. Preisendanza w Krakowie będzie dopełnieniem Seminarium naszego męskiego w Białej, gdyż osiągamy wpływ na wychowanie nauczycielstwa i możemy i na tem polu dawać pewną inicjatywę.

Bo jeszcze jedno zadanie i to bardzo wielkie i doniosłe ma przed sobą T. S. L. — zadanie, o którym dotychczas nie myśleliśmy prawie zupełnie: przodowanie w ulepszaniu szkolnictwa ludowego, dawanie hasła do reform, dążenie do wytworzenia prawdziwie dobrej szkoły wiejskiej. Rada Szkolna krajowa, przeciążona administracyjnymi czynnościami, organizacją i budową szkół, sprawami osobistymi nauczycieli, dorywczo tylko tamtych kwestyi dotyka; dwa największe nauczycielskie towarzystwa: Towarzystwo Pedagogiczne i Krajowy Związek nauczycielski zajmują się — co zupełnie zresztą zrozumiałe wobec biedy materialnej i często nieszczęśliwych stosunków służbowych ich członków — sprawami czysto zawodowymi; T. S. L. zatem, łącząc w swem łonie wszelkiego rodzaju nauczycieli i obywateli wszelkich zawodów, jest uprawnione i powinno kwestyę reformy szkół ludowych i ich ulepszania ciągle mieć na oku. Nie dość jest stawiać budynki dla szkół, w których tak samo źle uczą, jak gdzieindziej, nie dość rzucić na cele szkolne kilkaset koron rocznie: starajmy się o lepsze szkoły, a praca nasza oświatowa będzie lżejszą i wydawniejszą. Zarząd Główny, chcąc obudzić zapał i zajęcie dla tej kwestyi, tak palącej, przedstawi Walnemu Zgromadzeniu odpowiednie wnioski.

III. Działalność T. S. L. na polu czytelnictwa.

Zarząd Główny, jako wiadomo, nie zajmuje się bezpośrednio zakładaniem i prowadzeniem bezpłatnych Czytelni i Wypożyczalni książek. Nie podejmują tej pracy także Związki Okręgowe. Istnieją wprawdzie dwie instytucye tego rodzaju: Wypożyczalnia przy Zarządzie Głównym i Biblioteka publiczna pod zarządem Związku Okręgowego we Lwowie, ale te, po pierwsze, są płatne, po drugie zaś, w blizkiej już niezawodnie przyszłości przekształcone w Biblioteki publiczne w ścisłem tego słowa znaczeniu i z pod bezpośredniego zarządu dotychczasowego wyłączone zostaną. Biorąc więc pod uwagę tylko bezpłatne Czytelnie i Wypożyczalnie jako instytucye, krzewiące czytelnictwo w Galicyi, na Śląsku i Bukowinie, mamy do czynienia z pracą, którą podejmują i rozwijają wyłącznie Koła. Za-

rząd Główny stara się jedynie regulować i ułatwiać Kołom tę ich działalność. W tym celu utrzymuje Centralną składnicę książek, zapomocą której Koła na podstawie co pewien czas wydawanego przez Zarząd Główny katalogu bibliotek normalnych nabywają książki na zakładanie nowych i uzupełnianie istniejących już swych Czytelni i Wypożyczalni. Aby zaś do Czytelni nie dostawały się dzieła o treści błahej lub wręcz szkodliwej, Zarząd Główny za pośrednictwem Komisji Kwalifikacyjnej poddaje ocenie bieżącą i dawniejszą literaturę popularną i ludową, a wybrane co lepsze dzieła układa w komplety, stanowiące poszczególne typy bibliotek wiejskich, miejskich i szkolnych. W Przewodniku Oświatowym co miesiąc wychodzi Przegląd krytyczny literatury z ocenami, na podstawie którego Koła nabywać mogą książki nowo wydane.

Przystępując do omówienia działalności Kół na polu czytelnictwa, zauważyć musimy, że jest ona ciągle intensywna i w znacznej mierze ujęta już w pewien system. Intensywność tej pracy widoczna jest stąd, że ilość Czytelni i Wypożyczalni stale wzrasta, obok tego zaś wzrastania nowych otoczone są na ogół stałą i skuteczną opieką dawniej zorganizowane Czytelnie. Te ostatnie w miarę potrzeby są odnawiane w swoim składzie bądź przez wymianę odczytanych książek na nowe, bądź też powiększane świeżymi dziełami tego samego lub wyższego stopnia. O intensywności pracy Kół na polu czytelnictwa świadczy też wymownie stale wzrastająca ilość odczytów i pogadanek, wygłaszanych po Czytelniach i Wypożyczalniach. Przybyło Towarzystwu w roku sprawozdawczym 177 Czytelni, tak iż z początkiem r. 1908 mieliśmy ich 1496, wyłączając dwie wielkie wypożyczalnie, funkcjonujące przy Zarządzie Głównym w Krakowie i przy Związku Okręgowym we Lwowie. Odczytów wygłosiły Koła w roku ubiegłym 3329, czyli o 940 więcej, niż w r. 1906. Praca Kół na polu czytelnictwa staje się też stopniowo coraz bardziej systematyczną, w niektórych zaś Kołach zupełnie planową. Twierdzenie to ma swe uzasadnienie przede wszystkim w tem, że ilość Wypożyczalni, najniższego typu instytucji tego rodzaju, z roku na rok procentowo maleje dzięki przekształcaniu ich w Czytelnie, względnie w Czytelnio-wypożyczalnie, a nawet w t. zw. Czytelnie samoistne. Podczas gdy w r. 1906 stosunek procentowy wyrażał się cyframi: 27% Wypożyczalni, 13% Czytelni i 60% Czytelnio-wypożyczalni, to już w roku sprawozdawczym stosunek ten uległ korzystnej zmianie następującej: 23% Wypożyczalni, 14% Czytelni i 63% Czytelnio-wypożyczalni. W roku więc 1907 pod tym względem Koła znowu zrobiły duży krok naprzód. Praca odczytowa w swej naturalnej ewolucji także wyszła przeważnie ze stadium dorywczo i bez planu nieraz prowadzonej roboty. Jak świadczą sprawozdania ze stanu Czytelni, praca

odczytowa u szeregu Kół jest akcją porządnie zorganizowaną, odpowiadającą poziomowi rozwoju umysłowego słuchaczy i ich potrzebom kulturalnym, społecznym i ekonomicznym. Coraz więcej Kół organizowało odczyty, ilustrowane obrazami świetlnymi zapomocą skioptikonów. Przyczyniała się też do unormowania tej pracy i działalność wydawnicza Koła VI im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, które z upoważnienia Zarządu Głównego dostarczało Kołom na żądanie odczytów gotowych.

Stwierdzając ten na ogół skuteczny i pomyślny rozwój działalności Kół na polu czytelnictwa, nie możemy nie zaznaczyć, iż praca ta nie odpowiada mimo to jeszcze tym potrzebom pilnym i koniecznym, które na tem polu biją wprost w oczy. Jeśli bowiem rzucimy okiem na tabelaryczne zestawienie obrazu działalności T. S. L. w roku ubiegłym, nie może nie uderzyć nas fakt smutny, że w niektórych powiatach, szczególnie w środkowej Galicyi. Czytelnie T. S. L. znajdują się w znikomo małej liczbie. O uzupełnieniu tego braku jak najrychlejszem zapominać nam nie wolno! Dążeniem naszym być winno, by w każdej wsi i w każdym nawet przysiółku znajdowała się ksiąźnica nasza, by w każdym zakątku tej dzielnicy rozbrzmiewało słowo nasze, niosące w ciemne masy światło narodowego uświadczenia i samopoczucia.

Podnosząc z zadowoleniem wydatność pracy Kół na polu czytelnictwa, musimy wyrazić na tem miejscu żal, że nie wszystkie Koła uważały za potrzebne z wyników pracy tej zdać Zarządowi Głównemu dokładne sprawozdanie. Mimo iż formularze sprawozdawcze nie wymagały wiele pracy przy wypełnianiu, bo dane cyfrowe ograniczył Zarząd Główny do najniezbędniejszych, — mimo iż trzykrotnie przypominał Zarząd Główny Kołom o tym obowiązku ich statutowym, nie wszystkie, niestety, Koła odpowiedziały wezwaniu. Na 247 Kół tylko 118 nadesłało sprawozdania mniej lub więcej dokładne o stanie 872 Czytelń; 22 Koła podały tylko dane o ilości 254 Czytelń, przez nie prowadzonych; reszta Kół w liczbie 83 pominęła milczeniem okólniki i urgensy Zarządu Głównego; (24 Kół nie miało w ogóle Czytelń). Co gorsza, w liczbie tych 83 Kół znalazło się 12 Kół czynnych i ruchliwych do niedawna! W rezultacie więc co do 370 Czytelń nie otrzymał Zarząd Główny bezpośrednio żadnych informacji, choć pośrednio z korespondencji z odnośnemi Kołami wiadomo, że Czytelnie te istnieją, i niektóre całkiem normalnie się rozwijają. Nie było więc możliwem dać w tablicach pełnego obrazu działalności T. S. L. na polu czytelnictwa, nie można zatem było i sprawozdaniu całemu nadać w tym jego dziale cech ścisłości i dokładności, jaka jest pożądaną i wymaganą.

IV. Pogląd ogólny na działalność Związków Okręgowych i Kół T. S. L.

1. Związki Okręgowe.

Związki Okręgowe mają za zadanie, jak wiadomo, ujednastajnianie, ożywianie i nadzorowanie czynności Kół. W skład Związków wchodziły w roku sprawozdawczym wszystkie Koła T. S. L. z wyjątkiem 22 śląskich, nad którymi po wyłączeniu ze Związku Okręgowego krakowskiego sprawował bezpośrednią kontrolę Oddział krakowski Sekcji Organizacyjnej. Do organizacji związkowej należało zatem 225 Kół, które zgrupowane były na podstawie sąsiedztwa terytoryalnego w 14 Związków Okręgowych. Związek XV — stryjski został w r. 1907 zwinęty, a Koła doń należące przydzielono do Związku lwowskiego.

Działalność Związków w r. 1907 była różnorodna i w ogólności wielce skuteczna dla rozwoju T. S. L. Związki Okręgowe dokonały w ciągu ubiegłego roku lustracji 98 Kół, zorganizowały 15 Zjazdów okręgowych dla omówienia zadań pracy bieżącej i nakreślenia możliwie jednolitego programu działalności na najbliższą przyszłość. Dzięki tym lustracjom, a szczególnie zjazdom niektóre Koła, zwłaszcza słabsze lub chwilowo nieczynne, otrzymały zachętę, wskazówki, a w wielu razach i doraźną pomoc w pracy. Obok tego Związki Okręgowe skutecznie współdziałały z Zarządem Głównym w sprawie organizowania nowych Kół — w miejscowościach, gdzie należało stałą, systematyczną rozwinąć pracę oświatową. Związki łącznie z Kołami powoływały do życia większe instytucje oświatowe, których zorganizowaniu pojedyncze Koła nie mogłyby podołać. W ten sposób np. powstało parę burs dla ubogiej kształcącej się młodzieży.

W szczegółach działalność Związków Okręgowych przedstawiała się następująco:

I. Krakowski, liczący 37 Kół, odbył 1 Zjazd okręgowy i 2 konferencye wspólnie z Zarządami siedmiu Kół krakowskich; zlustrował 6 Kół, założył Koło 1 (w Zatorze). Zorganizował wspólnie z Kołami krakowskimi Obchód 3 Maja i kwestę na Dar narodowy. Poza tem nie zdołał rozwinąć, jak i r. 1906, intensywniejszej działalności.

II. Lwowski liczył Kół 36, a po włączeniu 13 Kół b. Związku stryjskiego — 49, odbył 2 Zjazdy okręgowe i jeden Wiec oświatowy, zlustrował 28 Kół, założył nowych 2 (Lwów IX, Winniki). Używał Kołom związkowym pomocy w pracy czytelniano-odeczytowej: wysyłał prelegentów, prowadził dla nich biblioteczkę oraz pośredniczył w zakupie książ-

żek w Centralnej składnicy. Zorganizował i utrzymywał doskonale się rozwijającą Bursę dla chłopców, zarządzał własną Biblioteką publiczną, rozwinął skuteczną akcję w sprawie wystawienia Domu T. S. L. we Lwowie. Bursa dla chłopców w domu własnym Związku Okręgowego udzielała opieki, pomocy w naukach oraz nauki introligatorstwa, muzyki i śpiewu 40 wychowankom; w Bursie odbyło się 63 odczytów, chłopcy urządzili 3 obchody narodowe i 4 wieczorki oraz 19 wycieczek w okolice Lwowa. Biblioteka Bursy liczyła 666 dzieł. Biblioteka publiczna liczyła 8196 dzieł w 10451 tomach. Korzystało z niej stałych 298 czytelników, którzy w ciągu roku wypożyczyli 11458 książek. Związek przyczynił się do powstania niższej Szkoły handlowej we Lwowie. W blizkiej przyszłości staraniem Związku powstać ma Bursa rzemieślnicza.

III. Tarnowski liczył Kół 21, odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował Kół 15, założył 6 (Czechów, Radłów, Radomyśl a/S, Wojnicz, Zakliczyn, Zalasowa). Przyczynił się do znacznego ożywienia pracy T. S. L. na swoim terenie.

IV. Tarnopolski liczył Kół 18, odbył 2 Zjazdy okręgowe oraz 4 Wiece oświatowe; zlustrował Kół 4, nowych powołał do życia 2 (Kozłów, Kozowa). Otaczał skuteczną opieką słabsze Koła związkowe, utrzymując 2 stałych ekspozytów: w Trembowli i w Zbarażu, którzy lustrowali czytelnie, wygłaszali odczyty, jednali członków. Ekspozyci dokonali lustracji 64 czyteln, wygłosili 58 odczytów.

V. Stanisławowski, liczący Kół 17, z powodu wyjazdu kilku członków Zarządu, nie rozwinął działalności żadnej.

VI. Kołomyjski liczył Kół 15, w ten 4 bukowińskie; współdziałał z Zarządem Głównym w sprawach utrzymania stałej łączności z Kołami, zwłaszcza bukowińskimi. Zlustrował 5 Kół, założył 1 (Łanczyn) i sprawował opiekę nad szkołą T. S. L. w Św. Józefie (Majdanie granicznym).

VII. Nowosądecki, liczący Kół 12, rozpoczął faktyczną działalność pod koniec roku sprawozdawczego. Odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował 2 Koła, wydał i rozpowszechnił odezwę w sprawie bojkotu towarów pruskich, nawołującą zarazem do pracy nad ludem naszym.

VIII. Rzeszowski liczył Kół 11, odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował wszystkie Koła związkowe, przyczyniając się do ożywienia kilku mniej czynnych.

IX. Jarosławski liczył 10 Kół, odbył 2 Zjazdy okręgowe i 1 Wiec oświatowy, zlustrował Kół 7. Powołał do życia Bursę dla młodzieży szkolnej. Współdziałał z Kołami w pracy odczytowej.

X. Sanocki liczył Kół 10, z których 6 zlustrował, — poza tem

współdziałał z Zarządem Głównem w organizowaniu Kół nowych, z których powstało w r. 1907 Koło 1 (Zagórz).

XI. Jasielski liczył Kół 8, odbył 2 Zjazdy okręgowe i 1 Wiec oświatowy; zlustrował 5 Kół.

XII. Złoczowski, liczący kół 8, odbył 1 Zjazd okręgowy, zlustrował Kół 4, rozwijał działalność w celu zorganizowania nowych Kół w Gołogórach, Sasowie i Białym Kamieniu.

XIII. Żółkiewski liczył Kół 7, odbył 2 Zjazdy okręgowe, zlustrował 5 Kół.

XIV. Brzeżański, najmniejszy liczebnie, bo tylko 3 Koła liczący, nie rozwinął działalności żadnej.

2. Koła.

W roku sprawozdawczym powstało Kół nowych 18, z których 17 w Galicyi, 1 na Bukowinie. Na Śląsku akcyę organizowania Kół T. S. L. wstrzymał Zarząd Główny w myśl porozumienia z Macierzą szkolną dla Księstwa Cieszyńskiego, która, zmieniawszy dotychczasowy statut, na podstawie nowego ma prawo tworzenia Kół filialnych Macierzy. Nowozałożone Koła T. S. L. są następujące: Czarny Dunajec (pow. Nowy Targ), Czechów (pow. Brzesko), Frysztak (pow. Strzyżów), Kozłów (pow. Brzeżany), Kozowa (pow. Brzeżany), Łanczyn (pow. Nadwórna), Mielnica (pow. Borszczów), Miliów (pow. Wyżnica), Niepołomice (pow. Bochnia), Niżankowice (pow. Przemyśl), Radłów (pow. Brzesko), Radomyśl n/S. (pow. Tarnobrzeg), Winniki (pow. Lwów), Wojnicz (pow. Brzesko), Zagórz (pow. Sanok), Zakliczyn (pow. Brzesko), Zalasowa (pow. Tarnów), Zator (pow. Wadowice). Razem po koniec r. 1907 liczyło Towarzystwo nasze 247 Kół, z których na Galicyę przypada 216, na Śląsk 22, na Morawy 4, na Bukowinę 4 i na kraje niemieckie 1.

W r. 1908 powstały w czasie do d. 1 sierpnia następujące Koła (w liczbie 7): Kalwarya zebrzydowska (pow. Wadowice), Lwów IX (Lwów-miasto), Mikuszowice (pow. Biała), Potok (pow. Krosno), Rozwadów (pow. Tarnobrzeg), Toporów (pow. Brody), Wojniłów (pow. Kałusz).

W toku zakładania znajdują się Koła w następujących miejscowościach: Bezbrudy (pow. Złoczów), Brzostek (pow. Pilzno), Dunajów (pow. Przemyślany), Grybów (pow. Grybów), Kończyska (pow. Brzesko), Kurowice (pow. Przemyślany), Rymanów (pow. Sanok), Siersza wodna (pow. Chrzanów), Skawina (pow. Podgórze), Trzebinia (pow. Chrzanów) i Zagórz stary (pow. Sanok).

Zestawiając Koła, wykazane w roku sprawozdawczym (247), z Ko-

łami, w r. b. założonemi (7), otrzymamy ogólną liczbę 254 Kół, po strąceniu 3 Kół, w ciągu r. 1907 rozwiązanych, Kół 251. Przez 16 lat istnienia Towarzystwa założono do końca r. 1907 ogółem Kół 272.

Z 244 Kół, funkcyonujących w roku ubiegłym, nadesłały Zarządowi Głównemu sprawozdania z działalności na formularzach, bądź też drukowane 137 Kół (56%), sprawozdania kasowe 148 — (61%). Z pozostałych 96, względnie 110 Kół, było nieczynnych 11, reszta w liczbie 85 (99) nie reagowała wcale na trzykrotne wezwanie Zarządu Głównego o złożenie sprawozdań. Jeśli nawet uwzględnimy jeszcze i to, że 13 Kół usprawiedliwiało nienadesłanie sprawozdań niemożnością zebrania konkretnych danych cyfrowych, to pozostanie Kół 72 (86), stanowiących 29% (33%), o których działalności i gospodarce Zarząd Główny bezpośrednio nie się dowiedzieć nie mógł. Liczba to poważna, bardzo niepochlebnie świadcząca o poczuciu obowiązków statutowych ze strony opieszałych Kół. Wytykając na tem miejscu Kołom niczem nieusprawiedliwioną ich opieszałość, czynimy to z tem większym żalem, że blisko połowa z pośród nich są to wszak Koła liczne i w ogóle czynne.

Mimo tych braków i wynikłych z ich powodu wielkich trudności udało się Zarządowi Głównemu zobrazować ogólną działalność Kół za r. 1907 w osobnem tabelarycznem zestawieniu. Praca jednak nad tem zestawieniem była co najmniej w dwójnasób większa, niżby być mogła, gdyby Zarząd Główny posiadał materiały, bezpośrednio przez Koła nadesłane, i w pożądaney formie. Trzeba było bowiem przejrzeć całą korespondencyę z odnośnemi Kołami, nadsyłane przez nie notatki do Przewodnika Oświatowego, wykazy kwartalne Centralnej składnicy, aby dopiero z zestawienia tego materiału wyjąć dane, ilustrujące ich działalność w roku sprawozdawczym. Otóż opierając się na materyale, możliwie najściślej zużytkowanym, na podstawie którego ułożone zostało tabelaryczne zestawienie ogólnej działalności Kół za r. 1907, dochodzimy do przekonania, że działalność ta była na ogół normalna. I w roku ubiegłym, podobnie jak w r. 1906, obudziły się z zastoju niektóre Koła, do niedawna martwe (około 12). Nie wyliczamy tych Kół jednak, jak nie przytoczyliśmy wyżej listy Kół opieszałych. Jesliby można w ogóle podzielić Koła T. S. L. na 4 kategorie: bardzo czynne, normalnie czynne, słabo czynne i w zastoju się znajdujące, — to pierwszej kategorii Koła stanowiłyby 8%, drugiej — 44%, trzeciej — 36%, czwartej — 12% ogólnej liczby Kół. Sąd ten jest możliwie ściśły i do pewnego stopnia może raczej za ostry, niż za łagodny.

Przechodząc do poszczególnych działów pracy Kół w roku ubiegłym, zaznaczamy, że najwydatniej — obok organizowania Czytelni i wygłasza-

nia odczytów — rozwijały Koła działalność w kierunku organizowania Kursów dla dorosłych analfabetów cywilnych i wojskowych; kursów tych w r. 1907 przybyła pokaźna liczba 35. Praca na polu organizowania Szkółek początkowych, Ochronek, Burs i Domów ludowych szła na ogół normalnie i w każdym kierunku rozwijała się, (o czem obszerniej mowa w ustępie o działalności T. S. L. na polu szkolnictwa).

Kończąc ogólne uwagi o działalności Kół w r. 1907, wzywamy je najusilniej, aby na przyszłość więcej baczyły i na formalną stronę swoich obowiązków: aby więc sprawozdania w przepisany terminie bezwarunkowo Zarządowi Głównemu składały. Musi i powinno nam zależeć na zdaniu sobie bardzo dokładnem sprawy z tego, jakie są wyniki naszej pracy, ażeby tam, gdzie one są mało wydajne, wspólnymi siłami Zarządu Głównego i odnośnych Kół wzmóc akcyę naszą. A nadto — i to także bardzo ważny chyba argument, przemawiający za przestrzeganiem i tych formalnych obowiązków — wszak obowiązani jesteśmy społeczeństwu, które tak powszechną sympatją T. S. L. darzy, zdać najdokładniejszy obrachunek, że sympatyi tej nie nadużywamy. Nie tylko wierzyć, ale i wiedzieć ma prawo społeczeństwo, że grosz ofiarny złożyło na cel doniosły, o przyszłości narodu stanowiący.

V. Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego.

W myśl życzenia Komisji budżetowo-finansowej Walnych Zjazdów T. S. L. z lat 1906 i 1907 przedkładamy obecnie Rk bilansu w zmienionej formie, jakoteż Rk wyniku obrotów funduszu bieżącego Zarządu Głównego, na którego brak wskazywały uchwały tejsze Komisji z lat ubiegłych.

Bilans zamykamy sumą 995507-27 K. (bez mała milion koron); majątek Towarzystwa składa się obecnie z kapitału zakładowego 135194-66 K., na którym ciąży dług, zaciągnięty na pokrycie niedoboru funduszu bieżącego w kwocie 43694-66 K., — z ruchomości i nieruchomości, które po umorzeniu przedstawiają wartość 540815-02 K. oraz z funduszu bieżącego, obejmującego zapasy książek, druków i wydawnictw do sprzedaży w kwocie 16964-64 K. jak i salda dłużne Kół, osób prywatnych i t. p. w kwocie 127422-20 K. Natomiast salda naszych wierzycieli wynosiły z końcem roku 1907 kwotę 83416-55 K. fundusze zaś — 48148-79 K.

Niedobór, wzrastający corocznie i wynoszący z końcem 1905 roku 47051·06 K., zmniejszył się w roku 1906 o 131·48 K., w roku sprawozdawczym zaś o 16046·42 K., która to kwota stanowi książkową nadwyżkę przychodów funduszu bieżącego nad rozchodami.

Jeżeli porównamy cyfry, wyjęte ze sprawozdania zeszłorocznego z cyframi za 1907 r., to przekonamy się, że pod każdym względem widoczny jest rozwój Towarzystwa, widoczna też zmiana w kierunku dodatnim w stosunkach finansowych Zarządu Głównego.

Majątek Towarzystwa w ruchomościach i nieruchomościach zwiększył się w tym roku o 149374·33 K. (nie licząc umorzenia), z której to kwoty przypada na dorobek Kół 130241·15 K. na Zarząd Główny 19133·18 K. Również dochody z poszczególnych tytułów zwiększyły się; okazuje się to z następującej tabeli, obejmującej najważniejsze źródła dochodów:

	Rok 1906	Rok 1907
Dar 3 Maja przyniósł	27688·74 K.	34133·48 K.
Dary i składki	12240·09 »	25655·95 »
50% wkładek od Kół w gotówce	8237·43 »	10038·92 »

Oto wykaz darów i składek na cele ogólne Towarzystwa:

Składki puszkowe	146·93 K.
Dary w książkach	585·19 »

Dobrowolne datki Kół w gotówce:

Koło Sieniawa	12·57 K.	
» Krzeszowice	224·80 »	
» Dąbrowa	41— »	
» Żabie	100— »	= 378·37 K.
Różne dary i składki		3894·54 »
Tow. Zaliczkowe, Dąbrowa		50— »
Zapis śp. Krahelskiego		4729·50 »
Pow. Kasa Oszczęd., Wadowice		25— »
Krak. Tow. Zal. urzęd.		100— »
Zapis śp. ks. Fr. Jachimiaka z Ameryki		2176·16 »
Zapis śp. J. Zubrzyckiego z Rabki na oświatę w N. Sączu		12620·26 »
Gal. Tow. magaz. naft., Lwów, na szkoły kresowe		300— »
Do przeniesienia	24273·83 K.	

	Z przeniesienia . . .	24273·83 K.
Komenda I. korpusu w Krakowie, na kursa		
analfabetów wojskowych		200— »
Kasa Oszczędności m. Krakowa		450— »
	<u>Razem .</u>	<u>25655·95 K.</u>

Na pomyślne wyniki rachunkowe ostatniego roku administracyjnego wpłynęły także nadwyżki, osiągnięte z przedsiębiorstw Zarządu Głównego, a więc w pierwszym rzędzie z rozprzedaży wydawnictw, która dała na czysto 9449·07 K., z obrotów Centralnej składnicy (930·50 K.), Wypożyczalni Zarządu Głównego (1802·74 K.) i t. p. Jedynie Przewodnik Oświatowy przyniósł deficyt w kwocie 1735 K. Deficyt ten maleje jednak z roku na rok, i jest nadzieja, że w roku przyszłym przy wprowadzonej właśnie sprężystej administracji będzie Przewodnik pokrywał własne koszty wydawnictwa w zupełności.

Nadwyżka w roku sprawozdawczym, wynosząca 16046·42 K., jakkolwiek świadczy o pewnej poprawie w stosunkach finansowych Zarządu Głównego, jest jednakże — przynajmniej to otwarcie — do pewnego stopnia illuzoryczną. Jeżeli weźmiemy pod uwagę w Rku obrotów funduszu bieżącego te tylko pozycje, które stanowią rzeczywisty czysty dochód lub stratę, to jest: pozycje 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, stanowiące łącznie czysty dochód w kwocie 88330·61 K., a z drugiej strony pozycje: 1, 2, 3, 4, 5, dające w sumie stratę 75471·61 K., otrzymamy nadwyżkę 12859 K. Od tej kwoty odjąć należy konieczny odpis z Rku nieściągalnych należitości od różnych dłużników za kilka lat ubiegłych w kwocie 3831·89 K. Pozostaje rzeczywista nadwyżka 9027·11 K.

Gdybyśmy jednakże, opierając się na dawniejszym statucie zechcieli do kapitału zakładowego przenieść statutową część dochodów funduszu bieżącego, wynoszącą w tym roku 11745·20 K., to otrzymalibyśmy niedobór w kwocie 2718·09 K. Niedoboru tego unikamy, korzystając z odpowiedniego § nowego statutu, który daje nam możliwość przelewania do kapitału zakładowego pewnej części bieżących dochodów tylko w takim razie, kiedy nadwyżka dochodów nad rozchodami danego roku administracyjnego na to pozwala. Dopóki jednakże na funduszu bieżącym ciąży niedobór z lat ubiegłych w kwocie kilkudziesięciu tysięcy koron, a nadto pożyczka z kapitału zakładowego w kwocie prawie równoznacznej, dopóty Zarząd Główny nie może uważać za wskazane sztuczne zwiększanie kapitału zakładowego kosztem nowych niedoborów w funduszu bieżącym.

Natomiast do wyżej wzmiankowanej nadwyżki dochodów za 1907 r.

w kwocie 9027.11 K. dopisaliśmy 3204.38 K., kasując w ten sposób fundusz grunwaldzki, gdyż został on w całości wyczerpany na cele, tym funduszem objęte, oraz 3814.93 K., znosząc tem samem fundusz na odpis nieściągalnych 50% wkładek członków zwyczajnych od Kół. Ten drugi fundusz skreśliśmy z powodu zmiany odnośnego § statutu. (Równocześnie jednak zamyśla Zarząd Główny o stworzeniu większego funduszu na dubiosa, aby w ten sposób umożliwić znaczniejszy odpis sald dłużnych tak na Rkach osób prywatnych i komisantów, jak zwłaszcza na Rkach bieżących Kół.

Niestosunkowy, nieчем wytłómaczyć się nie dający przyrost obdłużeń Kół zwrócił już niejednokrotnie uwagę Zjazdu delegatów, żądano rewizyi tych sald i zredukowania ich przez możliwe realizowanie odnośnych należitości, jakoteż przez ostateczne odpisywanie nieściągalnych pozycji.

Zarząd Główny nie miał w tym roku odpowiednich funduszków, z których mógłby pokryć tak znaczną stratę, toteż dotychczas do wykonania tej uchwały nie przystąpił. Walnemu Zjazdowi zostanie jednak przedłożony projekt sanacyi stosunku finansowego Kół do Zarządu Głównego, dotyczący przedewszystkiem ustalenia terminów płatności, które wbrew dotychczasowej praktyce muszą obowiązywać Koła bezwzględnie, pod zagrożeniem odebrania Kołu dalszego kredytu, a regulujący także sprawę przelewania 25% od wkładek członków zwyczajnych do kasy Zarządu Głównego i uporządkowania narosłych z tego tytułu zaległośc.

Nie należy jednakże zapominać, że to olbrzymie jak na nasze stosunki saldo dłużne Kół, wynoszące z końcem 1907 r. niespełna 75000 K., powstawało zwolna w ciągu wielu lat i jest wyrazem trudnej wypłacalności Kół z jednej strony, z drugiej zaś pewnej łatwości, z jaką Zarządy dawniejsze udzialały kredytu Kołom, zwłaszcza na cele oświatowe, chcąc w ten sposób podtrzymać wysiłki Kół i dopomóc im w tej nad wyraz ciężkiej pracy oświatowej, na którą zazwyczaj lokalne środki materialne nie wystarczają. Zarząd Główny wychodził z tego założenia, że przepadła należitość od Koła jest bądź co bądź wydatkiem, poniesionym przez Zarząd Główny na cele oświatowe, statutem objęte, i nie należy jej uważać za pieniądź wyrzucony. Ale Koła, które w ten sposób wyczerpują zasoby Kasy centralnej, powinny jasno zdać sobie sprawę, że np. czytelnia, założona przy pomocy kredytu w książkach, udzielonego Kołu przez Zarząd Główny — o ile należitość ta nie została pokrytą — nie jest właściwie zasługą Koła, ale w znacznej mierze Zarządu Głównego. Gdybyśmy od kwoty ogólnej wydatków Kół na czytelnie i t. p. odjęli

udział finansowy Zarządu Głównego w tych wydatkach, tak bezpośredni, jak i przez odpis nieściągalnego kredytu, ileż ostatecznie czytelnicy zawdzięczałoby istnienie swoje wyłącznie Kołom T. S. L.?

Nie da się zaprzeczyć, że niektóre Koła odznaczają się niezwykłą punktualnością w dotrzymywaniu swych zobowiązań wobec Zarządu Głównego, inne z własnej inicjatywy znaczniejsze dary składają na cele ogólne Towarzystwa.

W zamian Zarząd Główny stara się przyjść w pomoc tym Kołom, które, leżąc na kresach, mają pracę najtrudniejszą i potrzebują zasiłków materialnych, na które własne fundusze Zarządu Głównego wystarczyć nie mogą. W roku sprawozdawczym Zarząd Główny wypłacił tytułem zasiłków i zapomóg

I. Przez kasę:

Koło Potok Złoty na szkołę w Rublinie	100.—	
» T. T. Jeża Lwów na szkoły początkowe	400.—	
» Podhajce na budowę szkoły	500.—	
» Sambor na szkołę w Woli Baranieckiej	221.—	
» » » » w Olszaniku	250.—	
» Wiedeń na cele Koła	100.—	
» » » » szkoły polskie	250.—	
» Kołomyja na szkoły początkowe	1000.—	
» Dobromil na budowę szkoły w Grabownicy	500.—	
» Asnyka Kraków na wycieczki	150.—	
» Horożanka na szkołę w Dryszczowie	500.—	
» Czerniowce na bursę	500.—	
» Kałusz na budowę szkoły w Kopankach	100.—	
» Asnyka Kraków na czytelnię w Podgórzu	100.—	
» Pań Stanisławów na rest. szk. w Wołosowie	200.—	
» Zabłotów na szkołę w Nowosielicy	100.—	
» Nowy Sącz % od zapisu Zubrzyckiego	450.—	
» Pań Przemyśl na cele Koła	300.—	
» Nowy Sącz na szkoły początkowe	400.—	
» Gródek Jagiell. na cele Koła	150.—	
» Innym Kołom	222·87	6493·87

II. W książkach i t. p.

a) Kołom	2130·07	
b) Różnym	239 20	2369·27
Do przeniesienia		8863·14

Z przeniesienia . . 8863·14

Różne dary i zapomogi w gotówce:

Radzie Szk. w Cieszanowie na szkołę w Soplach . .	200—	
» » » » » » w Świdnicy . .	200—	
Subwencya na szkołkę początkową w Wygodzie . .	144—	
Inne	140—	684—
	Razem . .	9547·14

Jest to zatem niemal cały wpływ roczny z tytułu 50% wkładek od Kół, który tak ciężko przychodzi Kołom płacić dlatego, że statutowo przeznaczony został na »cele ogólne« Towarzystwa.

Pozostaje nam omówienie przychodów i rozchodów na najistotniejszy cel Towarzystwa Szkoły Ludowej: na szkoły. Wpływy obliczone zostały w budżecie na rok 1907 na 69750 K. a po odjęciu wpływów funduszu na szkołę w Hałenowie (7200 K.) oraz czysto ewidencyjnych pozycji, jak ekwiwalent czynszu szkoły w Białej (8000 K.) i rata spłaty budowy szkoły w Leszczynach (6300 K.), bo tę pokrywa Koło męskie w Krakowie, ostatecznie prelinowano kwotę 48250 K. Rzeczywisty rezultat był znacznie lepszy; zebraliśmy mianowicie z subwencji i darów specjalnie na ten cel przeznaczonych kwotę 52381·50 K. uzyskując w ten sposób nadwyżkę 4131·50 K.

Wydatki przewidziane w wysokości 99400 K. wynosiły w budżecie po odjęciu identycznych kwot, jak w dochodach, na sumę 21500 K. ostatecznie kwotę 77900 K. Jakkolwiek nie wyczerpano w całości tej kwoty, oszczędzając 2666·06 K. co przy nadwyżce, osiągniętej w rubryce dochodów w kwocie 4131·50 K. daje w wyniku 6797·56 K. na korzyść oszczędnej administracji Zarządu Głównego w tym dziale, to przecież niedobór funduszu szkolnego wynosił pokaźną sumę 22852·44 K. (zamiast przewidzianych 29650 K.). Zaznaczyć tu należy, że same pensye i remuneracye nauczycieli T. S. L. pochłoneły w 1907 r. 66180·59 K.

Niemniej korzystnie przedstawiają się wyniki finansowe przedsiębiorstw Zarządu Głównego, wyszczególnione w części rachunkowej sprawozdania. Nawet w rubryce kosztów Zarządu Towarzystwa zdołaliśmy utrzymać się w granicach budżetu, wydając na administrację z prelinowanych 22550 K. (24050 K. — 1500 K. wpisane bezpośrednio na ciężar Rku daru 3 Maja) tylko 22203·85 K.

Budżet na 1908 rok, ułożony na podstawie danych cyfrowych z ostatnich lat kilku, odpowiada faktycznie przewidywanym dochodom i wydatkom. Wybitniejszym zmianom ulegnie prawdopodobnie jedynie tytuł: szkoły, gdyż w roku bieżącym wprowadzone zostaje w życie gimna-

zyum w Białej, (na którego budowę otrzymaliśmy zresztą specjalne fundusze) oraz przejęte wraz ze znaczniejszym kapitałem Seminarium nauczycielskie żeńskie im. Fr. Preisendanza w Krakowie. Również niepewny co do ostatecznych rezultatów jest tytuł: loterya fantowa T. S. L., zależna od tak wielu i tak różnorodnych czynników, że jakiegokolwiek obliczenia z góry nie mogą mieć faktycznego znaczenia.

W końcu zwracamy uwagę na szczegółowe zestawienia rachunkowe, podane na końcu sprawozdania, a obejmujące najważniejsze Rki. Opuzczono jedynie te Rki, których wyeliminowania żądały ostatnie Zjazdy delegatów. Mamy nadzieję, że materiał cyfrowy, przedstawiony w tem sprawozdaniu rachunkowem, będzie dostatecznem świadectwem z gospodarki finansowej do uzyskania absolutoryum z czynności za rok 1907.

Kraków w lipcu 1908.

ZARZĄD GŁÓWNY T. S. L.

Prezes:

Dr Ernest Bandrowski.

Sekretarze:

Antoni Januszcwski.
Dr Władysław Kania.

Wiceprezesi:

Dr Ernest Adam.
Stefan Natanson.

Skarbnik:

Hipolit L. Matecki.

Rachmistrz:

Szczęsny Turowski.

B) Sprawozdanie

Rady Nadzorczej T. S. L. za rok 1907.

Po raz drugi spotykamy się ze sprawozdaniami Zarządu Głównego z nadwyżką dochodu w funduszu bieżącym. Wprawdzie ta nadwyżka nie jest tak wielką, jak to wynika z obliczenia Zarządu Głównego — gdyż nie godzimy się na sposób obliczenia przyjęty przez Zarząd Główny — mimo to jest to niezawodnie bardzo pociesającym faktem, że od roku T. S. L. kroczy naprzód w swej pracy kulturalnej bez owych wszelki zapał studzących obaw, jakie wtedy zachodziły, gdy zdawało się, iż dochody nie mogą pokryć najniezbędniejszych i nieuniknionych wydatków. Społeczeństwa to zasługa, że coraz więcej pamięta o naszej instytucji. Z faktu jednak, iż nie mamy deficytu w funduszu bieżącym, nie należy snuć zbyt wesołych planów. Wielokrotnie wykazywaliśmy w sprawozdaniu, że mimo niemałego wzrostu T. S. L. i jego pracy oświatowej — leży jeszcze cały szereg pól odłogiem. Nie powinno być żadnego miasteczka, w któremby brakło czynnego Koła T. S. L., skupiającego u siebie całe życie kulturalne miasta i okolicy, szerzącego światło pod strzechy wieśniacze we własnym okręgu. Wiele jest jednak jeszcze miast i miasteczek w Galicji, nie mówiąc o Śląsku i Bukowinie, w których niema wcale Koła T. S. L., albo w których Koło mało objawia życia i pracy. Nie powinno być żadnego Polaka, któryby nie był członkiem T. S. L. i nie opodatkował się w ten sposób na rzecz T. S. L. kwotą 2 K. rocznie. A przecież liczba 24000 członków czy też trochę wyższa nie dowodzi nawet, aby cała inteligencja miejska wstąpiła już w szeregi Towarzystwa. W tym kierunku jest potrzebna jakaś nadzwyczajna akcja, któraby przez jakiś może nawet psychologiczny nacisk doprowadziła do pożądanego celu. Z wzrostem ilości członków wzrasta ilość osób, które biorą odpowiedzialność za pracę oświatową, a więc poczuwających się do jej pogłębienia i rozprzestrzenienia.

Niektóre Koła zbyt pochopnie — jak dawniej — rozpoczynają dzieła na większą skalę, narażające fundusze T. S. L., sądząc, że tylko przez

kosztowne budynki lub urządzenia dopną celu. A jednak lepiej byłoby w tej mierze być skromniejszym: taniemi Czytelniami i Wypożyczalniami, Szkółkami początkowymi i Kursami dla analfabetów więcej można się sprawie oświatowej przysłużyć. — Niektóre Koła wydają znaczki pocztowe swoim kosztem i na swój dochód; — to powinno być zaniechane. W tej mierze powzięto uchwałę Walnego Zjazdu, zakazującą Kołom wydawania własnych znaczków pocztowych.

Zarząd Główny spełniał swe czynności bardzo sumiennie, pilnie i wedle zachodzących okoliczności w sposób nader rozważny i poważny kierował akcją Towarzystwa. Wprawdzie są i tu pewne niedomagania, które przypisać należy temu, że nie wszyscy członkowie Zarządu Głównego dla braku czasu lub innych powodów mogą się całkowicie oddać pracy, jakaby im przypadła tutaj, jednak większość wyrównywała te luki.

W każdym jednak razie należy o tem pamiętać przy wyborze członków Zarządu Głównego, aby tylko takich wybierano, którzy mogą snadnie podołać obowiązkowi na siebie przyjętemu.

Biuro Zarządu Głównego spełniało wedle możności swoje obowiązki zupełnie dobrze; jest wprawdzie brak jeszcze jednej siły conceptowej ze względu na wielką agendę, ale mamy nadzieję, że członkowie Zarządu Głównego w przyszłości będą mogli sami więcej referatów załatwić i załatwić pracę kancelaryi Zarządu Głównego.

Związki Okręgowe coraz większą okazują energię i świadomą akcją utrwalają byt Kół.

Przechodzimy teraz do kwestyi finansowych.

Od długiego szeregu lat sprawa układania sprawozdań finansowych nie schodzi z porządku dziennego obrad Walnych Zjazdów; prawie co roku Walny Zjazd uchwała rezolucye, dotyczące zmiany sprawozdania rachunkowego. Nie wdając się w krytykę tych rezolucyi Rada Nadzorcza zaznaczyć musi, że z tej przyczyny powstaje niejednostajność, a po części nawet pewien rodzaj zamieszania, z którego od założenia wybrnąć nie można, ponieważ z powodu różnych opinii poszczególnych Zjazdów każdorazowa rezolucya zmienia zazwyczaj to, co przed rokiem zostało uchwalone.

Rada Nadzorcza od szeregu lat stoi na tem samem stanowisku; a rozpatrując sprawozdanie, względy formalistyczne podporządkować musi wymogom merytorycznym. Towarzystwo nasze nie jest instytucją finansową, sprawozdania T. S. L. nie powinny więc być zakrojone na ogólnie znaną formę sprawozdań instytucyi finansowych. Rada Nadzorcza zdaje sobie też zupełnie sprawę z tej okoliczności, że sprawozdania T. S. L., odstępujące od normy zwykłych bilansów i wykazów strat i zysków, i dla delegatów fachowców przedstawiać będą czy w tej, czy w innej formie

tak długo pewne trudności, jak długo Zarząd Główny prawie co roku zmieniać będzie sposób układania wykazów sprawozdawczych.

Sprawozdanie finansowe T. S. L. jako instytucji oświatowej rozpatrywać należy z następujących punktów widzenia:

1) ze stanowiska majątkowego, 2) dochodowego, 3) oświatowego i 4) statystycznego.

Sprawozdanie majątkowe (bilans) i czysto dochodowe (t. z. rachunek strat i zysków) nie odgrywa w T. S. L. prawie żadnej roli; na dowód tego przytacza Rada Nadzorcza zadłużenie kapitału zakładowego i darowiznę budynków szkolnych na rzecz krajowego funduszu szkolnego. Te wykazy są więcej formalnej i tylko na wewnątrz informacyjnej natury, nie posiadają nawet wielkiej wartości statystycznej, a utrudniają poniekąd ocenę pracy oświatowej. T. S. L. jako instytucja oświatowa powinno więc wykazywać przede wszystkim swój dorobek oświatowy, a nie zyski materialne. Zarząd Główny przedstawiać powinien swój dorobek oświatowy z jednej strony zapomocą dat statystycznych z ruchu oświatowego, czego zresztą nie skąpi, a z drugiej strony zapomocą obrazowego przedstawienia wysiłków materialnych, więc rzeczywistych dochodów z różnych źródeł i wydatków na wszelkiego gatunku cele oświatowe.

Spółceństwo powinno i chce znać przede wszystkim dochody i wydatki na szkoły i inne cele, zaś mniej je obchodzić może t. z. strata czyli dopłata z dawnych funduszy Zarządu Głównego. W ten sposób jakiegokolwiek bądź obroty T. S. L. powinny stanowić uporządkowany na podstawie książkowości materiały statystyczny z działalności oświatowej Towarzystwa. Mylnem jest bowiem zapatrywanie, jakoby buchalterya Zarządu Głównego posiadała większą wartość statystyczną, nie mówiąc już o oświatowej, aniżeli rozchodzące się w wielkiej ilości egzemplarzy na wszystkie strony świata sprawozdania drukowane. To samo dotyczy i sprawozdania finansowego z działalności Kół, a zarzut niedokładności zrobić można tak samo i statystycznym wykazom działalności oświatowej Kół.

Przechodząc do szczegółów tegorocznego sprawozdania finansowego, Rada Nadzorcza zgodnie z zapatrywaniem Zarządu Głównego skonstatować może stałe zwiększanie się dochodów, czy to przez poparcie materialne społeczeństwa, czy też w dziale przedsiębiorstw Zarządu Głównego. Zarówno Wypożyczalnia, jak i Przewodnik Oświatowy, dalej Centralna składnica, a przede wszystkim wydawnictwa wykazują znacznie lepsze rezultaty, niż w latach poprzednich. Atoli co do obliczania rentowności tych przedsiębiorstw Rada Nadzorcza nie może się zgodzić z zapatrywaniem Zarządu Głównego, w szczególności co się tyczy Wypożyczalni i Centralnej składnicy: przy Wypożyczalni należało bowiem uwzględnić około 15%

odpisu na umorzenie, a przy Centralnej składnicy większe koszty administracyjne, nie mówiąc już o kwotach nieściągalnych od Kół i różnych dłużników. Także i przy wydawnictwach czysty zysk, podany przez Zarząd Główny, nie odpowiada jeszcze całkiem rzeczywistości, bo w znacznej części obliczony został od wydawnictw, znajdujących się w komisie, a dotąd jeszcze niesprzedanych, i które mogą być jako niesprzedane zwrócone Zarządowi Głównemu. Rada Nadzorcza nie przykłada atoli do tych obliczeń wielkiej wagi, gdyż Wypożyczalnia, Centralna składnica i Przewodnik Oświatowy nie są przedsiębiorstwami czysto dochodowymi, ale raczej więcej oświatowymi; niedobory w tych działach nie są zatem groszem wyrzuconym. Jeżeli atoli Zarząd Główny występuje z obliczeniem rentowności, powinien jak najdokładniej liczyć się z rzeczywistością.

Również Rada Nadzorcza nie podziela zdania Zarządu Głównego co do obliczonej nadwyżki we funduszu bieżącym w kwocie K. 16046 42. Uwzględniwszy bowiem odpis funduszu grunwaldzkiego i 50% wkładek, brak umorzenia przy Wypożyczalni, brak funduszy na umorzenie należności nieściągalnych u Kół i dłużników, jako też obliczony już zysk od wydawnictw w komisie jeszcze niesprzedanych, dochodzi się do wniosku, że r. 1907 zamykamy właściwie z małym niedoborem. Mimo to świadczy to o znacznym polepszeniu się sytuacji finansowej Zarządu Głównego.

Rada Nadzorcza zauważyć jeszcze musi, że bilans Towarzystwa w 1906 r. wykazywał w stanie czynnym także cyfry, ustalające wartość ruchomości i nieruchomości po uwzględnieniu zasad umorzenia, gdy tymczasem tegoroczny bilans powraca znowu do dawniejszego sposobu wykazywania tego umorzenia w rubryce stanu biernego, na co zwrócić należy uwagę przy porównywaniu odnośnych dat z obu lat.

Reasumując powyższe wywody, Rada Nadzorcza przychodzi do przekonania, że stan funduszy Towarzystwa w roku ubiegłym w niczem się nie polepszył, natomiast zwiększyły się dochody, którymi Zarząd Główny daleko oględniej rozporządzał, niż w latach ubiegłych. Rada Nadzorcza zbadawszy fundusze Zarządu Głównego, księgi, zestawienia rachunkowe, wszystkie uchwały i zarządzenia, a wykazawszy niedomagania formalnej natury w sprawozdaniu finansowem, wnosi:

Walny Zjazd uchwali:

1) udziela się Zarządowi Głównemu absolutorium za czynności z roku 1907.

2) Przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Rady Nadzorczej.

3) Wyraża się uznanie i podziękowanie społeczeństwu za ofiarność i przychyłność coraz to więcej okazywaną T. S. L. w różnych

kierunkach; niemniej także prasie polskiej za bezinteresowne popieranie celów T. S. L.

Równocześnie Walny Zjazd zechce uchwalić :

Poleca się Zarządowi Głównemu, aby swoje sprawozdania finansowe przygotowywał wedle tegorocznych uwag Rady Nadzorczej lub też wedle pewnych zasad, jakie Walny Zjazd jako wytyczne raz na zawsze uchwali.

RADA NADZORCZA T. S. L.

Sekretarz :

Jan Armółowicz.

Prezes:

Dr Julian Gertler.

Członkowie:

Paweł Ciompa,

Dr Ignacy Petelens,

Władysław Turski.

C) Skład Zarządu Głównego, Rady Nadzorczej, Sekcyi, Komisyi i Biura T. S. L. w roku 1907.

W skład Zarządu Głównego w końcu roku 1907 wchodził:

Dr Adam Ernest, Lwów (1909) *)
Aleksandrowiczówna Aniela, Lwów (1909)
Dr Bandrowski Ernest, Kraków (1910)
Dr Chmura Wincenty, Kraków (1908)
Dr Dulęba Bronisław, Lwów (1909)
Januszewski Antoni, Kraków (1908)
Dr Kania Władysław, Kraków (1910)
Dr Kiernik Władysław, Bochnia (1910)
Małecki Hipolit Ludwik, Kraków (1909)
Mohr Antoni, Cieszyn (1910)
Natanson Stefan, Kraków (1908)
Nowicki Stanisław, Kraków (1908)
Dr Opieński Jan, Żółkiew (1910)
Ordyński Ryszard, Kraków (1909)
Ostrowski Witold, Kraków (1908)
Parczyński Józef, Kraków (1909)
Dr Piepes-Poratyński Jan, Lwów (1909)
Sarna Józef, Kraków (1910)
Dr Seidler Teodor, Stanisławów (1909)
Siedlecka Marya, Kraków (1909)
Sobiński Stanisław, Kraków (1910)
Sołtysik Tomasz, Kraków (1909)
Srokowski Stanisław, Tarnopol (1910)

*) Liczby w nawiasie oznaczają rok, do którego dany członek Zarządu został wybrany.

Dr Stępowski Maryan, Kraków (1908)
 Strokowa Jadwiga, Kraków (1908)
 Dr Surzycki Stefan, Czernichów (1908)
 Turowski Szczęśny, Kraków (1908)
 Dr Wasung Władysław, Kraków (1908)
 Wojnar Kasper, Kraków (1910)
 Żuławski Włodzimierz, Kraków (1910).

W skład Rady Nadzorczej w roku 1907 wchodził:
 Armólowicz Jan, Kraków Dr Gertler Julian, Kraków
 Ciompa Paweł, Lwów Dr Petelenz Ignacy, Kraków
 Turski Władysław, Kraków.

Na posiedzeniu w dniach 21 i 22 września 1907 ukonstytuował się Zarząd Główny następująco:

Prezes: Dr Bandrowski Ernest.
 Wiceprezesi: Dr Adam Ernest i Natanson Stefan.
 Sekretarze: Januszewski Antoni i Dr Kania Władysław.
 Skarbnik: Małecki Hipolit Ludwik
 Zastępca skarbnika: Parczyński Józef
 Rachmistrz: Turowski Szczęśny
 Zastępca rachmistrza: Dr Piepes Poratyński Jan.

Do Wydziału Ścisłego prócz Prezesa, Wiceprezesów, Sekretarzy, Skarbnika i Rachmistrza wybrani zostali pp.:

Nowicki Stanisław Ostrowski Witołd
 Ordyński Ryszard Dr Wasung Władysław
 Żuławski Włodzimierz.

Sekeya Szkolna i Sekeya Skarbowa zostały wybrane w tym samym Składzie, co Wydział Ścisły.

Sekeya Organizacyjna pod ogólnem przewodnictwem prezesa Dra Bandrowskiego Ernesta składała się z dwóch oddziałów:

a) Krakowskiego, do którego wybrani zostali:

Z Krakowa pp.: Januszewski Antoni
 Natanson Stefan
 Nowicki Stanisław
 Ostrowski Witołd.
 Sarna Józef

Z Bochni: Dr Kiernik Władysław

Z Cieszyna: Mohr Antoni

Z Czernichowa: Dr Surzycki Stefan.

b) Lwowskiego, do którego wybrani zostali:

Ze Lwowa pp.: Dr Adam Ernest
 Aleksandrowiczówna Aniela
 Dr Dulęba Bronisław
 Dr Piepes-Poratyński Jan
 Ze Stanisławowa: Dr Seidler Teodor
 Z Tarnopola: Srokowski Stanisław
 Z Żółkwi: Dr Opieński Jan.

Do Sekcyi Wydawniczej wybrani zostali pp.:

Januszewski Antoni Sobiński Stanisław
 Natanson Stefan Dr Stępowski Marian
 Dr Wasung Władysław.

W skład Delegacyi do Komisji Kwalifikacyjnej weszli pp.:

Januszewski Antoni Ordyński Ryszard
 Dr Kania Władysław Strokowa Jadwiga
 Żuławski Włodzimierz.

Do Komitetu Redakcyjnego Przewodnika Oświatowego
 wybrani zostali pp.:

Dr Kania Władysław Nowicki Stanisław
 Dr Kiernik Władysław Dr Stępowski Marian
 Natanson Stefan Turowski Szczesny.

Do Komitetu Przedsiębiorstw wybrani zostali pp.:

Małecki Hipolit Ludwik Dr Opieński Jan
 Nowicki Stanisław Ostrowski Witold
 Dr Piepes-Poratyński Jan.

W skład Komisji Statutowej weszli pp.:

Januszewski Antoni Natanson Stefan
 Dr Kiernik Władysław Dr Wasung Władysław.

Do Komisji Loteryjnej wybrani zostali pp.:

Małecki Hipolit Ludwik Nowicki Stanisław
 Ostrowski Witold.

Do Komisji Czytelniano-Odczytowej wybrani zostali pp.:

Januszewski Antoni Ordyński Ryszard
 Dr Kania Władysław Sarna Józef
 Żuławski Włodzimierz.

Skład Biura Zarządu Głównego w końcu roku 1907 był następujący:

Dyrektor: Januszewski Antoni
Sekretarz: Nowicki Stanisław
Buchalter: Książek Antoni
Likwidatorka: Wróblewska Stanisława
Kasyerka: Trzetrzewińska Izabella
Kierowniczka Wypożyczalni: Zaleska Marya
Kierownik Centralnej składnicy: Rybak Stanisław.

Urzednicy manipulacyjni i pomocniczy:

Boczar Jan	Kulikowski Józef
Borowiecki Stanisław	Pitułko Franciszek
Gądolewska Kamilla	Południowska Helena
Kursor: Migdał Józef.	

Skład Biura Loteryjnego w końcu roku 1907 był następujący:

Kierownik: Bodyński Stanisław
Manipulanci: Augustyński Władysław
Bałuk Michał
Kończ Karol
Wiatrówna Marya.

D) Lista członków honorowych, założycieli i dożywotnich T. S. L.

1. Członkowie honorowi.

1. † Dr Asnyk Adam
2. Jerzmanowski Erazm.
3. Konopnicka Marya
4. Miłkowski Zygmunt (T. T. Jeż.)
5. Orzeszkowa Eliza
6. † Prószyński Konrad (K. Promyk)
7. Siedlecka Marya.

2. Członkowie założyciele.

1. † Dr Asnyk Adam (Koło I. męskie, Kraków)
2. Baczewski Leopold (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
3. Bartonec Franciszek (Zarząd Główny)
4. Bartonecowa Róża (Zarząd Główny)
5. Beringer Wandalin (Koło I. męskie, Kraków)
6. † Brzezowski Franciszek (Zarząd Główny)
7. Chronowski Eustachy (Koło I. męskie, Kraków)
8. Dr Doboszyński Adam (Zarząd Główny)
9. Dolański Ludwik (Zarząd Główny)
10. Dziewulska Antonina (Zarząd Główny)
11. Galicyjska Kasa Zaliczkowa (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
12. Dr Gertler Julian (Zarząd Główny)
13. Dr Głębiński Stanisław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
14. Gmina miasta Starego Sącza (Koło, Stary Sącz)
15. † Górnisiewicz Antoni (Koło I. męskie, Kraków)
16. † Gross Piotr (Zarząd Główny)
17. Dr Hassewicz Stanisław (Zarząd Główny)

18. Hłasko Józef (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
19. Horowitz Samuel (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
20. Jerzmanowski Erazm (Zarząd Główny)
21. Kapellner Julian (Zarząd Główny)
22. Kasa Oszczędności miasta Tarnowa (Koło, Tarnów)
23. Kasyno Urzędnicze w Sierszy (Zarząd Główny)
24. Klemensiewicz Edmund (Koło I. męskie, Kraków)
25. Kolbe Wacław (Koło I. męskie, Kraków)
26. Kondratowicz Hieronim (Zarząd Główny)
27. I. Kongres pedagogiczny we Lwowie (Zarząd Główny)
28. Dr Kwaśnicki August (Koło I. męskie, Kraków)
29. Dr Loewenstein Natan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
30. Loewensteinowa Marya (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
31. Dr Łazarski Józef (Koło I. męskie, Kraków)
32. Mańkowski Emeryk (Zarząd Główny)
33. Michałowski Ludwik (Zarząd Główny)
34. † Ks. Midowicz Teofil (Koło I. męskie, Kraków)
35. Hr. Milewski Korwin Ignacy (Zarząd Główny)
36. Dr Nitsch Kazimierz (Zarząd Główny)
37. Nowakowski Nowina Julian (Koło, Gródek Jagiell.)
38. Odrzywolska Zofia (Zarząd Główny)
39. † Odrzywolski Kazimierz (Zarząd Główny)
40. † Pasierbski Hipolit (Koło I. męskie, Kraków)
41. † Dr Paszkowski Stanisław (Koło I. męskie, Kraków)
42. Pawlikowska Helena (Zarząd Główny)
43. Dr Pawlikowski Jan Gwalbert (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
44. † Pawlikowski Mieczysław (Koło I. męskie, Kraków)
45. Pawlikowski Stanisław (Zarząd Główny)
46. Pawłowski Ignacy (Zarząd Główny)
47. Pieniążek Ignacy (Zarząd Główny)
48. Powiatowa Kasa Oszcz. w Wadowicach (Zarząd Główny)
49. Rada miasta Lwowa (Zarząd Główny)
50. Rada Powiatowa w Jasle (Zarząd Główny)
51. Rayski Albin (Zarząd Główny)
52. Rozwadowski Bronisław (Koło, Skałat)
53. Księżna Sapieżyna Elżbieta (Koło I. Pań, Przemyśl)
54. Skirliński Jan (Koło I. męskie, Kraków)
55. Sokołowski Antoni (Zarząd Główny)
56. Spółka Wygrywających w Krakowie (Zarząd Główny)
57. Hr. Starzyński Edmund (Zarząd Główny)

58. † Stokowski Apolinary (Koło I. Pań, Lwów)
59. Surwiłło Zygmunt (Zarząd Główny)
60. Surzycki Zenon (Zarząd Główny)
61. Szczepanowska Helena (Zarząd Główny)
62. † Szczepanowski Stanisław (Zarząd Główny)
63. Śliwińska Władysława (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
64. Śliwiński Hipolit (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
65. Tarnawska Franciszka (Zarząd Główny)
66. Towarzystwo Kasynowe w Muszynie (Zarząd Główny)
67. Towarzystwo Zaliczkowe w Gorlicach (Zarząd Główny)
68. Towarzystwo Zaliczkowe i Kredytowe w Skałacie (Koło, Skałat)
69. Towarzystwo Zjednoczonych Polaków w NowymJorku (Zarząd Główny)
70. Dr Udziela Edmund (Zarząd Główny)
71. † Dr Wiśniewski Ludwik (Zarząd Główny)
72. Wixel Jakób (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
73. Wolska Marya (Zarząd Główny)
74. Wolski Wacław (Zarząd Główny)
75. † Woyneko-Tomkiewicz Stanisław (Koło I. męskie, Kraków)
76. Zagórski Eustachy (Koło, Skałat)
77. Zawistowski Kazimierz (Koło, Skałat)
78. † Dr Zbyszewski Wiktor (Zarząd Główny)
79. Zdanowicz Ludwik (Zarząd Główny)
80. Ziemięcki Zdzisław (Zarząd Główny)

3. Członkowie dożywotni.

1. Adlersberg Herman (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
2. Agopsowicz Kajetan (Koło, Kołomyja)
3. Altenberg Alfred (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
4. Bał Stanisław (Koło, Komarno)
5. Baliński Stanisław (Koło VI. im. J. Słowackiego, Kraków)
6. Dr Balko Aleksander (Koło I. Pań, Lwów)
7. Dr Bandrowski Ernest (Koło I. męskie, Kraków)
8. Ks. Batko Szymon (Koło, Krosno)
9. Dr Battaglia Roger (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
10. Hr. Baworowski Michał (Koło, Skałat)
11. Bełtowski Juliusz (Koło I. Pań, Lwów)
12. Bębnowiczówna Józefa (Koło, Przemyślany)
13. Biblioteka Słuchaczy prawa we Lwowie (Koło III. akademickie, Lwów)
14. Bar. Błażowski Maryan (Koło, Monasterzyska)
15. Bodaszewski Łukasz (Koło V. techniczne, Lwów)

16. Bohdanowiczowa Rozalia (Zarząd Główny)
17. Borońska Aleksandra (Zarząd Główny)
18. Hr. Branicka Julia (Koło, Sucha)
19. Bratnia pomoc Słuchaczów politechniki we Lwowie (Koło V. techniczne, Lwów)
20. Bromirski Kazimierz (Koło, Skałat)
21. Broniewski Alfred (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
22. Broniewski Witold (Koło IV. akademickie, Kraków)
23. Bułhan Zofia (Zarząd Główny)
24. Czarkowski-Golejewski Tadeusz (Koło, Borszczów)
25. Czytelnia Akademicka we Lwowie (Koło III. akademickie, Lwów)
26. Czytelnia w Leoben (Koło I. Pań, Lwów)
27. Diehl Józef (Koło III. akademickie, Lwów)
28. Dr Doboszyński Adam (Koło I. męskie, Kraków)
29. Domański Seweryn (Koło, Borszczów)
30. Dudzińska Wilhelmina (Koło, Komarno)
31. Dudziński Edward (Koło, Komarno)
32. Dydejczyk Walery (Zarząd Główny)
33. Feldstein Herman (Koło VII. im. B. Goldmana, Lwów)
34. Ks. Ficowski Rudolf (Zarząd Główny)
35. Ks. Frydel Władysław (Koło, Komarno)
36. Gałęzowska Anna (Zarząd Główny)
37. Gawroński-Rawita Franciszek (Koło, Janów)
38. Glosser-Kałuski Andrzej (Koło, Mszana Dolna)
39. Gmina Brzescze (Koło, Brzescze)
40. Gmina miasta Tarnowa (Zarząd Główny)
41. Gniewosz Władysław (Zarząd Główny)
42. Gostyńska Anna (Koło I. Pań, Lwów)
43. Górnisiewiczowa Wanda (Zarząd Główny)
44. Dr Górski Antoni (Koło, Bochnia)
45. Gromnicki Stanisław (Koło, Borszczów)
46. Haller Karol (Koło, Monasterzyska)
47. Dr Horowitz Marcin (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
48. Jaruzelska Iza (Zarząd Główny)
49. Jawornicka Anna (Zarząd Główny)
50. Jawornicki Józef (Koło I. męskie, Kraków)
51. Dr Kader Bronisław (Zarząd Główny)
52. Hr. Kalinowski-Jabłonowski Marcin (Zarząd Główny)
53. Kanarek Bracia (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
54. Dr Kasperek Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)

55. Kasyno narodowe we Lwowie (Zarząd Główny)
56. Kłębowski Kazimierz (Koło, Wadowice)
57. Dr Knapczyk Ludwik (Koło, Bogumin)
58. Dr Koschenber-Łyskowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
59. Dr Kosiński Adam (Koło I. Pań, Lwów)
60. Kosiński Leopold (Koło, Kołomyja)
61. Dr Koy Michał (Zarząd Główny)
62. Hr. Koziębrdozki Bolesta Antoni (Koło, Grzymałów)
63. Kółko Rolników Uczniów Uniw. Jagiell. (Koło IV. akademickie, Kraków)
64. Kurpisz Kazimierz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
65. Lenicki Józef (Zarząd Główny)
66. Dr Lilien Adolf (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
67. Dr Lilien Edward (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
68. Lilien Ernest Leon (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
69. Dr Liptay Maksymilian (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
70. Łakociński Waleryan (Koło, Janów)
71. Łokietek Józef (Koło I. męskie, Kraków)
72. Łoziński Oskar (Koło, Krosno)
73. Łukasiewicz Stanisław (Zarząd Główny)
74. Łukaszewski Adam (Zarząd Główny)
75. Łysakowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
76. Mareszowa Karolina (Zarząd Główny)
77. Dr Mayer Aleksander (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
78. Michałowski Józef (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
79. Mochnacki Zygmunt (Koło, Tarnopol)
80. Dr Morawski Bronisław (Koło, Mszana Dolna)
81. Moszyńska Jadwiga (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
82. Mościcki Tomasz (Koło, Mszana Dolna)
83. Dr Natanson Antoni (Zarząd Główny)
84. Natanson Filip (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
85. Natanson Józef (Zarząd Główny)
86. Natanson Stefan (Koło V. im. Ad. Asnyka, Kraków)
87. Natansonowa Jadwiga (Zarząd Główny)
88. Neuman Józef (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
89. Obertyński Emil (Koło, Żółkiew)
90. Obmiński Floryan (Koło, Stary Sącz)
91. Oddział Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Gródku Jagiellońskim (Koło, Gródek Jagiell.)
92. Orsetti Marya (Zarząd Główny)
93. Osuchowski Antoni (Zarząd Główny)

94. Pagacz Seweryn (Zarząd Główny)
95. Passakas Kajetan (Zarząd Główny)
96. Podgórska Marya (Koło im. T. Kościuszki, Szczakowa)
97. Podgórski Zygmunt (Koło im. T. Kościuszki, Szczakowa)
98. Dr Podlewski Celestyn (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
99. Polański Władysław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
100. Rada gminna miasta Andrychowa (Koło, Andrychów)
101. Rada powiatowa w Gródku Jagiellońskim (Koło, Gródek Jagiell.)
102. Rada powiatowa w Nowym Targu (Koło, Nowy Targ)
103. Rauch Edmund (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
104. Hr. Rey Mieczysław (Zarząd Główny)
105. Riunione Adriatica di Sicurtà, agencja we Lwowie (Zarząd Główny)
106. Dr Roiński Emil (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
107. Dr Rothert Władysław (Zarząd Główny)
108. Rozwadowska Zofia (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
109. Rozwadowski Bronisław (Koło, Skałat)
110. Dr Rozwadowski Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
111. Rozwadowski Wincenty (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
112. Dr Rucker Jan (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
113. Russmann Ignacy (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
114. Dr Rząd Antoni (Koło VI. im. J. Słowackiego, Kraków)
115. Scorighino Feliks (Koło, Kałusz)
116. Sieczka Józef (Zarząd Główny)
117. * * * Henryk (Zarząd Główny)
118. Silber Mojżesz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
119. Skrzyński Adam (Zarząd Główny)
120. Sokołowski Antoni (Zarząd Główny)
121. Dr Sokołowski August (Koło I. męskie, Kraków)
122. Hr. Stadnicki Adam (Koło, Nowy Sącz)
123. Stowarzyszenie Oszczędności i pożyczek w Andrychowie (Koło, Andrychów)
124. Stowarzyszenie Pożyczkowe i oszczędności »Praca« w Jordanowie (Zarząd Główny)
125. Strisower Juliusz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
126. Strusiowa Marya (Zarząd Główny)
127. Struś Jan (Koło, Tarnopol)
128. Sypowski Franciszek (Koło, Andrychów)
129. Dr Szachowski Ignacy (Koło III. akademickie, Lwów)
130. Szajkiewicz Stefan (Zarząd Główny)
131. Szkowron Albert (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)

132. Śliwiński Hipolit (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
 133. Świerczewski Erazm (Zarząd Główny)
 134. Hr. Tarnowski Zdzisław (Zarząd Główny)
 135. Tepa Włodzimierz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
 136. Towarzystwo Czytelni w Zagórze (Zarząd Główny)
 137. Towarzystwo Zaliczkowe w Dąbrowie (Zarząd Główny)
 138. Towarzystwo Zaliczkowe w Skałacie (Koło, Skałat)
 139. Towarzystwo Zaliczkowe w Starym Sączu (Koło, Stary Sącz)
 140. Udrycki Kozma (Koło, Mosty Wielkie)
 141. Udziela Seweryn (Zarząd Główny)
 142. Dr Wasser Ozyasz (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
 143. Dr Wasung Michał (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
 144. Weylichowa Helena (Koło I. Pań, Lwów)
 145. Wichertowa Anna (Zarząd Główny)
 146. Wisłocki Józef (Zarząd Główny)
 147. Wiśniewska Jadwiga (Koło I. Pań, Lwów)
 148. Witosławska Filipina (Koło, Borszczów)
 149. Wybranowski Stanisław (Koło, Przemyślany)
 150. Dr Vorzimmer Jakób (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
 151. Zagórski Eustachy (Koło, Skałat)
 152. Hr. Zamoyski Władysław (Zarząd Główny)
 153. Zieliński Mieczysław (Koło IV. im. T. T. Jeża, Lwów)
-

E) Część tabelaryczna

Sprawozdania T. S. L. za rok 1907.

1. Obraz działalności Kół T. S. L. z końcem 1907 roku.

L. p.	K o ł o	Członków	Szkół	Szkółek pocz. kursów dla anal.	Ochronek	Burs	Domów lud.	Czyteln	Odczytów	Obrót kasowy				Uwaga
										Do-		Wy-		
										chody **		datki		
										Kor. h.		Kor. h.		
1	Andrychów	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	* i 1 kurs prz.
2	Baligród	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	Bełz	68	—	1	—	—	—	5	5	603	55	514	23	
4	Biała	88	1*	1*	—	—	—	5	23	5996	99	2890	86	
5	Bircza	28	—	1	1	—	—	—	1	141	98	35	84	
6	Błędowice Dolne	30	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
7	Bochnia	202	—	4	—	—	—	13	26	2675	57	2238	74	
8	Bogumin	52	—	—	—	—	—	1	—	145	48	96	05	
9	Bohorodczany	34	—	—	—	—	—	1	17	401	04	352	40	
10	Bojanów	60	—	—	—	—	—	2	32	199	58	186	40	
11	Bolechów	62	—	1	—	—	—	1	—	353	60	155	50	
12	Borszczów	182	—	1	—	—	—	16	25	2307	96	1617	20	
13	Borysław	433	—	1	1*	—	—	3	1	7305	20	6578	25	* i 1 kurs prz
14	Borzęcin	31	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	rozw. 22/9 907
15	Bóbrka	70	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	
16	Brody	178	—	1	1	—	—	19	26	1304	88	1124	72	
17	Brzesko	34	—	1	—	1	—	—	2	834	22	789	92	
18	Brzeszcze	62	—	1	—	—	—	1	3	1281	05	549	68	
19	Brzeżany	149	—	—	—	1	—	30	21	1439	97	1269	22	
20	Buczacz	112	1	2	2	—	1	13	64	—	—	—	—	
21	Budzanów	44	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	
22	Bukaczowce	20	—	—	—	—	—	1	—	143	42	88	—	
23	Bukowsko	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
24	Bursztyn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
25	Busk	99	—	—	—	—	—	6	3	542	53	487	76	
26	Chmielów	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
27	Chodorów	63	—	—	—	—	—	1	26	163	—	85	34	
28	Chrzanów	110	—	1	—	—	—	1	—	1603	80	1456	43	
29	Cieszanów	75	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
30	Cieszyn	20	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	
31	Ciężkowice	45	—	—	—	—	—	2	8	294	20	271	07	
32	Charnochowice a Gr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
33	Czarny Dunajec	52	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	

*) Pod kierownictwem Zarządu Głównego.

**) Wraz z saldem z 1 stycznia 1907

*) Pod kierownictwem Zarządu Głównego.

**) Wraz z saldem z 1 stycznia 1907.

L. p.	K o ł o	Członków	Szkół	Szkółek pocz	Kursów dla anal.	Ochronek	Burs	Domów lud.	Czyteln	Odczytów	Obrót kasowy		Uwaga
											Do-	Wy-	
											Kor. h.	Kor. h.	
34	Czechów	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
35	Czernichów	47	—	—	—	—	—	—	3	10	1427 10	460 50	
36	Czerniowce	140	—	4	—	—	—	—	30	52	1724 48	1695 08	
37	Czortków I.	87	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	
38	» II.	101	—	3	—	—	—	—	12	27	990 78	640 70	
39	Darków	36	—	—	—	—	—	—	1	12	114 16	84 44	
40	Dąbrowa	75	—	—	1	—	—	—	5	5	976 30	709 48	
41	Dębica	109	—	—	4	—	—	—	5	10	832 40	632 31	
42	Dębowiec a/J.	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
43	Dobczyce	39	—	—	—	—	—	—	—	1	958 40	718 62	
44	Dobra	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
45	Dobromil	120	1	—	—	—	—	—	10	6	5294 03	4909 10	
46	Dolina	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
47	Dornbach	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
48	Drohobycz	186	—	2	1	—	—	—	10	—	—	—	
49	Dublany	66	—	—	—	1	—	—	7	18	1365 97	1263 78	
50	Dukla	39	—	—	—	—	—	—	2	—	318 10	172 47	
51	Dynów	26	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
52	Dziedzice	32	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
53	Dzików	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
54	Frysztak	38	—	—	—	—	—	—	—	—	79 20	1 80	
55	Gliniany	103	—	—	—	—	—	—	3	12	1382 02	1227 99	
56	Głuchów	30	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
57	Gorlice	65	—	—	2	—	—	—	8	—	2269 52	1783 44	
58	Gręboszów	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
59	Grobla	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	rozw. 14/4 907
60	Grodzisko	10	—	—	—	1	—	—	2	13	38 29	38 29	
61	Gródek Jagielloński	71	—	—	3	—	—	—	3	27	890 20	360 05	
62	Grzymałów	62	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	
63	Hańców	88	1*	—	—	—	—	—	2	10	385 18	254 49	
64	Horodenka	87	—	—	—	—	—	—	14	23	877 61	269 69	
65	Horożanka	22	—	1	—	—	—	—	1	—	2276 46	2267 50	
66	Husiatyn	85	—	—	—	—	—	—	14	56	2534 01	1326 72	
67	Istebna	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
68	Itzkany	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
69	Janów a/Lw.	73	—	—	1	—	—	—	3	—	925 50	414 40	
70	Jarosław	276	—	1	7	—	1	—	40	104	2552 34	2258 49	
71	Jasło	141	—	—	3	—	—	—	32	140	2156 81	2031 86	
72	Jaworów	70	—	1	—	—	—	—	5	154	1074 80	662 76	
73	Jordanów	38	—	—	—	—	—	—	9	4	545 58	427 32	
74	Kaczanówka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	rozw. 22/9 907
75	Kałuż	124	1	1	—	—	1	—	8	12	1158 19	1067 13	
76	Kamionka Strum.	64	—	—	—	—	1	—	9	12	508 82	442 44	
77	Karwina I.	57	—	—	—	—	—	—	1	—	611 23	273 32	
78	» II.	35	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	
79	Kolbuszowa	59	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	
80	Kołomyja	593	8	4	1	1	—	—	23	95	13104 96	10127 19	
81	Komarńo	77	—	3	—	—	1	—	10	4	1302 23	915 96	
82	Kończyce Małe	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	

*) Pod kierownictwem Zarządu Głównego.

L. p.	K o ł o	Członków	Szkół	Szkółek pocz.	Kursów dla anal.	Ochroniek	Burs	Domów lud.	Czyteln	Odczytów	Obrót kasowy				Uwaga
											Do-chody		Wy-datki		
											Kor.	h.	Kor.	h.	
83	Kopyczyńce	59	—	—	1	—	—	1	9	30	264	08	141	62	
84	Kosów	22	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
85	Kozłów	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
86	Kozowa	86	—	—	—	—	—	—	1	30	—	—	—	—	
87	Krakowiec	32	—	—	—	—	—	—	5	—	2656	89	1386	36	
88	Kraków I. męskie	605	—	—	2	—	—	—	—	—	15371	11	14479	94	
89	» II. pań	270	1	—	—	—	—	—	2	—	6972	56	6050	97	
90	» III.	126	—	—	—	—	—	—	8	—	3250	93	2957	30	
91	» IV. akadem.	956	—	—	11	—	—	—	71	136	5311	46	4941	29	
92	» V. im. A. Asn.	85	—	—	—	—	—	—	4	32	1081	65	1036	19	
93	» VI. » J. Słow.	152	—	—	—	—	—	—	9	16	6192	69	6061	50	
94	» VII. » T. Kośc.	171	—	—	1	—	—	—	18	26	845	71	800	51	
95	Krasne	28	—	—	—	—	—	—	2	5	87	89	87	01	
96	Krosno	205	1	—	1	—	—	—	2	—	1207	20	782	09	
97	Krościenko n/D.	86	—	—	—	—	—	—	1	6	1047	82	760	64	
98	Krzeszowice	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
99	Kutkorz	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
100	Leszczyny	30	1*	—	—	—	—	—	2	6	1498	31	1215	19	
101	Leżajsk	104	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
102	Limanowa	20	—	—	—	—	—	—	5	—	690	15	533	99	
103	Lipnik	51	—	1	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	
104	Lisko	68	—	1	2*	—	—	—	5	30	1471	8	451	37	*) Kółk. sam.
105	Lubaczów	75	—	—	—	—	—	—	3	—	1076	59	592	40	
106	Lwów I. pań.	410	2	1	—	—	—	—	25	—	15124	70	7018	23	
107	» II. im. A. Asnyka	88	—	—	—	—	—	—	3	—	2490	51	1567	51	
108	» III. akademickie	702	—	—	—	—	—	—	40	97	4729	53	4351	01	
109	» IV. im. T. T. Jeża	551	1	10	4	—	1**	—	13	34	2841	77	2763	22	
110	» V. techniczne	498	—	—	1	—	—	—	29	88	1910	25	1472	15	2 teatr. amat.
111	» VI. im. Kościusz.	413	—	—	2	—	—	—	28	—	—	—	—	—	
112	» VII. » B. Goldm.	420	—	—	4	—	1	—	10	24	6759	—	6442	57	
113	» VIII. » J. Słowac.	163	—	—	1	—	—	—	3	200	1362	98	1355	55	
114	Łanczyn	49	2	—	1	—	—	—	1	6	717	40	663	40	
115	Łańcut	41	—	—	—	—	—	—	1	9	338	36	262	59	
116	Łąki a/C.	40	—	—	—	—	—	—	1	5	223	01	152	32	
117	Łomna a/J.	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
118	Łopatyn	115	—	—	1	—	—	—	2	19	—	—	—	—	
119	Maków	28	—	—	1	—	—	—	1	1	241	23	67	38	
120	Markłowice	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
121	Maryjańskie Góry	10	—	—	—	—	—	—	1	5	478	87	532	17	
122	Mielec	40	—	1	2	—	—	—	7	—	332	24	233	13	
123	Mielnica	20	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	
124	Mikołajów a/D.	52	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
125	Mikulince	36	—	—	—	—	—	—	7	—	215	04	56	68	
126	Milijów	24	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	
127	Milówka	35	—	—	—	—	—	—	1	4	161	79	127	95	
128	Monasterzyska	70	—	1	—	—	—	—	3	19	—	—	—	—	
129	Morawska Ostrawa	83	1*	—	1*	1*	—	—	1	12	395	50	293	68	
130	Mosty Wielkie	82	—	1	—	—	—	—	6	6	647	08	312	21	
131	Mościska	118	—	—	—	—	—	—	4	—	363	48	229	97	

*) Pod kierownictwem Zarządu Głównego: **) Pod kier. Związku Okręg.

L. p.	K o ł o	Członków	Szkół	Szkółek pocz	Kursów dla anal.	Ochronek	Burs	Domów lud.	Czyteli	Odczytów	Obrót kasowy				Uwaga
											Do- chody		Wy- datki		
											Kor.	h.	Kor.	h.	
183	Sieniawa	77	—	—	—	—	—	—	8	12	499	20	494	80	
184	Skałat	136	—	—	1	—	—	—	21	34	1603	11	1553	13	
185	Skole	100	—	—	—	—	—	—	2	11	433	78	377	24	
186	Sokal	145	—	—	—	—	1	—	19	59	1920	56	607	82	
187	Sokolniki	27	—	—	—	—	—	—	—	—	28	90	28	30	
188	Sołotwina	76	—	—	—	—	—	—	1	15	1094	28	938	29	
189	Stanisławów I. męskie	448	5	1	2	1	1	—	27	45	7337	50	6309	90	
190	» II. pań	286	3	1	—	3	—	1	9	9	6167	89	3767	24	
191	» III. im. Sien.	128	1	1	1	—	—	1	9	1	5769	31	5769	31	
192	Stara Sól	60	—	—	—	—	—	—	2	9	168	53	109	20	
193	Starunia	20	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
194	Stary Sambor.	69	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
195	Stary Sącz	66	—	—	2	—	—	—	2	—	536	55	270	04	
196	Stonawa	47	—	—	—	—	—	—	1	—	121	52	88	96	
197	Stryj	360	—	—	1	1	—	—	11	38	2430	59	2107	89	
198	Strzyżów	85	—	—	—	—	—	—	3	1	440	44	86	14	
199	Sucha	38	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
200	Sucha Górna	76	—	—	—	—	—	—	1	—	339	—	206	62	
201	Suchodół	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
202	Suczawa	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
203	Szczakowa	32	—	—	—	—	—	—	1	3	698	46	445	34	
204	Szczucin	47	—	—	—	—	—	—	2	4	120	95	74	06	
205	Szczurowa	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
206	Szonychel	25	—	—	—	—	—	—	1	1	192	22	187	71	
207	Śniatyn	115	—	2	1	—	1	—	4	35	—	—	—	—	
208	Tarnobrzeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
209	Tarnopol	757	—	12	5	1	1	1	104	362	54576	17	53369	36	
210	Tarnów	375	—	—	2	—	—	—	6	10	6687	05	4654	12	
211	Tłumacz	100	—	—	—	—	—	—	12	50	—	—	—	—	
212	Tłuste	40	—	—	—	—	—	—	4	8	169	84	124	66	
213	Trembowla	119	—	1	1	—	—	—	41	—	—	—	—	—	
214	Tuchów	109	—	—	—	—	—	—	4	9	—	—	—	—	
215	Turka a/Str.	146	—	—	—	—	—	—	3	2	148	74	148	74	
216	Tymbark	24	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
217	Tyśmienica	136	—	1	2	—	—	—	6	13	—	—	—	—	
218	Ustrzyki Dolne	123	—	—	—	—	—	—	1	6	395	68	120	41	
219	Wadowice	132	—	—	2	—	—	—	2	—	1377	09	1311	53	
220	Węldzisz	20	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
221	Wiedeń	230	—	3	1	—	—	—	3	—	2876	09	2621	07	
222	Wieliczka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
223	Winniki	30	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
224	Witkowice	65	—	—	1	—	—	—	1	6	592	60	490	82	
225	Wojnicz	50	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	
226	Wolanka	150	—	2	—	—	—	—	1	—	4942	48	4630	42	
227	Zabłotów	58	—	—	—	—	—	—	3	6	814	95	630	65	
228	Zaborów	52	—	—	—	—	—	—	1	11	268	63	268	63	
229	Zagórz	104	—	1	1	—	—	—	1	2	415	42	377	09	
230	Zakliczyn	20	—	—	—	—	—	—	1	—	190	54	80	42	
231	Zakopane	40	—	—	—	—	—	—	2	7	1680	83	1211	70	
232	Zalasowa	20	—	—	—	—	—	—	1	4	—	—	—	—	
233	Zaleszczyki	162	—	1	—	—	—	—	20	41	3616	19	2720	12	

L. p.	K o ł o	Gzłonków	Szkół	Szkółek pocz.	Kursów dla anal.	Ochronek	Burs	Domów lud.	Czytelni	Odczytów	Obrót kasowy				Uwaga
											Do-chody		Wy-datki		
											Kor.	h.	Kor.	h.	
234	Założce	32	—	1	—	—	—	—	5	27	406	03	398	25	
235	Zator	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
236	Zawada	14	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	
237	Zbaraż	99	—	—	—	—	—	—	12	—	518	94	319	22	
238	Zborów	3	—	—	—	—	—	—	8	12	306	23	282	71	
239	Zebrzydowice	36	—	—	—	—	—	—	1	—	462	41	355	76	
240	Złoczów	182	—	3	1	—	—	—	28	35	2413	81	2072	11	
241	Zabie	60	—	1	—	—	—	—	1	—	1111	93	971	37	
242	Zabno	44	—	—	—	—	—	—	1	2	250	09	226	95	
243	Zmigród	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
244	Zółkiew	294	1	—	—	—	1	—	18	48	4717	17	4160	23	
245	Zurawno	58	—	—	—	—	—	—	2	6	522	96	494	13	
246	Żydaczów	98	—	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	
247	Żywiec	252	—	—	1	—	—	—	9	29	1094	62	872	58	

Zestawienie ogólne:

L. p.	K r a j	Kół	Członków	Szkół	Szkółek pocz.	Kursów dla anal.	Ochronek	Burs	Domów lud.	Czytelni	Odczytów	Uwaga
	Galicja	216	22752	35	85	109	9	16	4	1434	3220	
	Śląsk	22	775	—	—	—	—	—	—	23	29	
	Morawy	4	193	1	4	2	1	—	—	4	25	
	Bukowina	4	184	—	—	1	—	—	—	32	55	
	Kraje Niemieckie	1	230	—	3	1	—	—	—	3	—	
	Razem	247	24134	36	92	113	10	16	4	1496	3329	

2. Wykaz Szkół T. S. L.

a) Biała, Leszczyny, Hałcnów, Morawska Ostrawa.

L. p.	Szkola i jej nazwa	Czynna od roku	Typ szkoły	Półroczna	Oddziałów czynnych	Ilość nauczycieli	Ilość zapisanych		Ilość klasyfikowanych		Razem
							chłopców	dziewcząt	chłopców	dziewcząt	
1	Biała im. Tadeusza Kościuszki 4-kl. pospolita, połączona z 3-kl. wydziałową	1898	4-kl.	II. 1906/7	8	8	285	170	265	151	416
			pospolita	I. 1907/8	8	8	271	168	240	165	405
			3 kl. wydział.	II. 1906/7 I. 1907/8	4 5	5 6	69 91	38 34	62 87	36 33	98 120
2	Leszczyny im. Stanisława Konarskiego	1901	4-kl.	II. 1906/7	4	4	101	81	82	55	137
			pospolita	I. 1907/8	4	4	89	78	84	72	156
3	Hałcnów im. ks. Żulińskiego	1907	4-kl.	—	—	—	—	—	—	—	—
			pospolita	I. 1907/8	1	1	30	30	29	29	58
4	Morawska Ostrawa im. Maryi Konopnickiej	1902	6-kl. lu- dowa	II. 1906/7	5	5	80	73	69	66	135
			z 8-letnim kursem	I. 1907/8	6	6	154	130	131	114	245

b) Szkoły T. S. L. pomniejsze.

L. p.	Szkoła, jej nazwa i typ	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
1	Berezów niżny im. Adama Mickiewicza 1-klasowa	Peczeniżyn (p. Jabłonów)	Koło Kołomyja	1907	1	21	21	42
2	Bereźnica szlachecka 1-klasowa	Kałusz (p. Nowica)	Koło Kałusz	1906	1	26	18	44
3	Czerniów nowy 1-klasowa	Rohatyn (p. Bukaczowce)	Koło I Pań Lwów	1906	1	—	—	134
4	Dębina ad Tomaszowce im. króla Jana III. 1-klasowa	Kałusz (p. Wojniłów)	Zw. Okręg. Stanisławów	1898	2	79	51	130
5	Delejów im. Adama Asnyka 1-klasowa	Stanisławów (p. Wodniki)	Koło I Stanisławów	1898	2	65	63	128
6	Dołha wojniłowska im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Kałusz (p. Niegowce)	Zw. Okręg. Stanisławów	1895	1	39	35	74
7	Garby ad Kamionka wielka 1-klasowa	Kołomyja (p. Turka ad Kcłomyja)	Koło Kołomyja	1905	1	39	30	69
8	Głęboka ad Hołosków im. Henryka Sienkiewicza 1-klasowa	Tłumacz (p. Ottynia)	Koło III Polek Stanisławów	1904	1	42	51	93
9	Grabownica sozańska im. Kazimierza Wielkiego 1 klasowa	Dobromil (p. Nowemia- sto)	Koło Dobromil	1905	1	15	26	41
10	Hołosków im. Fr. Karpińskiego 1-klasowa	Tłumacz (p. Ottynia)	Koło II Pań Stanisławów	1897	1	72	64	136
11	Huta polańska im. Maryi Konopnickiej 1-klasowa	Krosno (p. Krempna)	Koło Krosno	1904	1	24	24	48
12	Jeziorko im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Stanisławów (p. Uście zie- lone)	Koło I Stanisławów	1907	1	19	21	40

L. p.	Szkoła, jej nazwa i typ	Powiat (ostatnia poczta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszczających		Razem
						chłop.	dziew.	
13	Koniów im. królowej Jadwigi 1-klasowa	Stary Sambor (p. Felsztyn)	Koło I Pań Przemyśl	1904	1	68	55	123
14	Konopnica im. T. T. Jeża 1-klasowa	Lwów (p. Zimnawoda)	Koło IV im. T. T. Jeża Lwów	1903	1	40	31	71
15	Kopanki im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Kałusz (p. Kałusz)	Koło Kałusz	1898	1	22	19	41
16	Kułaczkowce im. B. Głowackiego 1-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1906	2	61	54	115
17	Łanczyn im. Batorego 1-klasowa	Nadwórna (p. Łanczyn)	Koło Kołomyja	1907	1	41	41	82
18	Łomadżyn im. królowej Jadwigi 1-klasowa	Nadwórna	Koło Kołomyja	1907	1	37	30	67
19	Łukowiec wiśniowski im. Adama Asnyka 1-klasowa	Rohatyn (p. Bukaczowce)	Koło I Pań Lwów	1897	1	87	89	176
20	Marcela ad Tomaszowa im. Św. Jadwigi 1-klasowa	Kałusz (p. Wojniłów)	Zw. Okręg. Stanisławów	1897	2	74	89	163
21	Olszanik 1-klasowa	Sambor (p. Czerchawa)	Koło Sambor	1905	1	29	32	61
22	Reczpol im. Adama Mickiewicza 1-klasowa	Przemyśl (p. Krzywca ad San)	Koło I Pań Przemyśl	1901	1	23	20	43
23	Rosochacz im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1906	1	72	46	118

L. p.	Szkoła, jej nazwa i typ	Powiat (ostatnia po- czta)	Nadzór i opieka	Czynna od roku	Ilość naucz.	Ilość uczęszcza- jących		Razem
						chłop.	dziew.	
24	Słobódka leśna im. Kazimierza Wielkiego 1-klasowa	Kołomyja (p. Słobódka leśna)	Koło Kołomyja	1907	1	25	32	57
25	Soroki im. króla Jana III 1-klasowa	Kołomyja (p. Gwoździec)	Koło Kołomyja	1907	1	12	10	22
26	Św. Józef (Majdan gran.) im. Adama Mickiewicza 2-klasowa	Nadwórna (p. Ottynia)	Zw. Okręg. Kołomyja	1898	5	256	227	483
27	Św. Stanisław im. Adama Mickiewicza 1-klasowa	Stanisławów (p. Halicz)	Koło II Pań Stanisławów	1899	1	28	22	50
28	Trybuchowce im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Buczacz (p. Buczacz)	Koło Buczacz	1904	1	75	87	162
29	Ulicko seredkiewicz im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Rawa ruska (p. Magierów)	Zw. Okręg. Żółkiew	1893	1	57	68	125
30	Wola baraniecka 1-klasowa	Sambor (p. Rajtarowice)	Koło Sambor	1905	1	36	25	61
31	Wołosów im. Tadeusza Kościuszki 1-klasowa	Nadwórna (p. Cycylów)	Koło II Pań Stanisławów	1902	1	47	40	87
32	Zwardoń im. królowej Jadwigi 1-klasowa	Żywiec (p. Zwardoń)	Koło II Pań Kraków	1900	1	36	41	77

Bilans i Budżet
Towarzystwa Szkoły Ludowej.

4. Rk wyniku obrotów funduszu

Niedobór,

za rok

	Koron	hal.	Koron	hal.
1. Przewodnik oświatowy			1735	—
2. Utrzymanie szkół			22852	44
3. Nagrody i zapomogi			9547	14
4. Koszta Zarządu Towarzystwa			22203	85
5. Przelew do Rku majątku Towarzystwa			19133	18
6. Odpis dubiosów z lat ubiegłych	3831	89		
» niedoboru	16046	42	19878	31
			95349	92

5. Rachunki

Winien.

Rk Centralnej

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Zapasy książek po cenie księgarskiej . . .	12290	29		
Grudnia	31	Książki zakupione (z oprawą)	14509	89		
»		» nabyte dla komisji kwalif.	251	97		
»		» zwrócone do C. S.	1003	93		
»		» gratis otrzymane	572	03		
»		Koszta administracji	1870	—	30498	11
»		Nadwyżka dochodu			930	50
					31428	61

Rk Wydawnictw

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Zapasy wydawnictw	7600	48		
Grudnia	31	Koszta wydawnictw w 1907	27631	97		
»		» administracyjne	3131	04	38363	49
»		Nadwyżka dochodu			9449	07
					47812	56

bieżącego Zarządu Głównego T. S. L.
1907.

Nadwyżka,

	Koron	hal.	Koron	hal.
7. Centralna Składnica			930	50
8. Wypożyczalnia Zarządu Głównego			1802	74
9. Wydawnictwa			9449	07
10. Dar 3 maja			30979	20
11. Dary i składki			25655	95
12. 50% wkładek od kół			18537	64
13. Wkłádki członków przy Zarządzie Głównym			732	43
14. Różne procenta			243	08
15. Zrealizowany fundusz grunwaldzki			3204	38
16. » » na odpis 50% wkładek			3814	93
			95349	92

szczegółowe.

Składnicy.

Ma.

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Książki sprzedane kołom T. S. L.	13344	17		
Grudnia	31	» » różnym	2302	67		
»		» gratis wydane	2263	89		
»		Rada miasta Lwowa: subwencja	300	—		
»		Przeniesienie wysort. książek na Rk Inwen- tarza ruchom. Z. Gł. (celem zupeł. umorz.)	5599	03	23809	76
»		Zapasy książek w C. S. po cenie kupna	7366	88		
»		» » komisji kwalif.	251	97	7618	85
					31428	61

Zarządu Głównego T. S. L.

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Stycznia	1	Wydawnictwa sprzedane kołom	21762	19		
Grudnia	31	» » różnym	17376	62		
»		» gratis wydane	935	76	40074	57
»		Zapasy wydawnictw			7737	99
					47812	56

Winien.

Rk daru narodo

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Grudnia	31	Wydatki przy urządzeniu			3154	28
»		Nadwyżka dochodu			30979	20
					34133	48

Rk 50% wkładek członków

1907						
Grudnia	31	Różne			611	58
»		Nadwyżka dochodu			18537	64
					19149	22

Rk Przewodnika

1907						
Grudnia	31	Druk	3965	88		
»		Honoraria	1436	62		
»		Różne wydatki	207	40		
»		Koszta administracyjne	1313	62	6923	52
					6923	52

Rk Wypożyczalni

1907						
Stycznia	1	Inwentarz	14957	87		
Grudnia	31	Książki nabyte	1205	47		
»		Katalogi	230	—		
»		Oprawa książek	453	26		
»		Obciążenie za wkładki	710	20		
»		Koszta administracyjne	2650	—	20206	80
»		Nadwyżka dochodu			1802	74
					22009	54

Rk utrzyma

1907						
Grudnia	31	Pensye i remuneracye nauczycieli	66180	59		
»		Czynsze	3479	50		
»		Stypendya dla uczniów	138	—		
»		Koszta administr. i inwentarz	5435	85	75233	94
					75233	94

wego 3 maja.

Ma

1907			Kor.	h.	Kor.	h.
Grudnia	31	Osoby prywatne wpłaciły	9168	47		
»		Koła wpłaciły	24612	96		
»		» obciążono nadto za 1907	352	05	34133	48
					34133	48

zwyczajnych od kół T. S. L.

1907						
Grudnia	31	Koła wpłaciły	10038	92		
»		» obciążono nadto w 1907	9110	30	19149	22
					19149	22

Oświatowego T. S. L.

1907						
Grudnia	31	Wpływ z abonamentu	1485	98		
»		Obciążono za abonament koła	883	—		
»		» » » różnych	1315	79		
»		Dary	39	—		
»		Czysty wpływ z inseratów	1464	75	5188	52
»		Niedobór			1735	—
					6923	52

Zarządu Głównego.

1907						
Grudnia	31	Wpływ z abonamentu	4207	76		
»		» z wkładek członków	710	20		
»		» ze sprzedanych katalogów	194	28		
»		Dary	50	70	5162	94
»		Inwentarz			16846	60
					22009	54

nia szkół.

1907						
Grudnia	31	Subwencye i dary			52381	50
»		Niedobór			22852	44
					75233	94

6. Budżet Zarządu Głównego Towarzy
Zatwierdzony na posiedzeniu Zarządu Głó

D o c h o d y	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
I. SZKOŁY.						
A) Biała i Leszczyny.						
a) Subwencya Sejmu kraj.	35000			40000		
b) Subwencya Rady pow. Biała . . .	250			250		
c) Subwencya Kasy Osz. Wadowice . .	200			200		
d) Zasiłek od Kół T. S. L.	—			—		
e) Koło męskie na budowę w Leszczynach	6300			2500		
f) Ekwiwalent czynszu	8000	49750		9000	51950	
B) Morawska Ostrawa.						
a) Subwencya Wydziału kraj.	6500			6500		
b) Subwencya Rady miasta Morawska Ostrawa	3000			4000		
c) Subwencya Rady miasta Krakowa . .	300			—		
d) Zasiłek od Kół Pań w Krakowie . .	1000			—		
e) Zarząd kopalni w Moraw. Ostr. . .	—			800		
f) Różne dary	—	10800		200	11500	
C) Hałcnów.						
a) Subwencya Wydziału kraj.	—			—		
b) Od Związku Okręgowego T. S. L. Lwów	6000			6000		
c) Subwencya Rady miasta Krakowa . .	1000			—		
d) Od innych	200	7200		200	6200	
D) Inne Szkoły	—			—		
E) Bezpł. czytelnie przy szkołach	—			—		
F) Seminarium nauczycielskie i gimnazjum w Białej.						
I. Na utrzymanie.						
a) Od Kół Pań w Krakowie na sem. . .	2000			2500		
b) Subwencya Sejmu kraj. na sem. . .	—			3500		
c) Subwencya Sejmu kraj. na gimn. . .	—			5000		
d) Komitet gimnazjalny w Białej . . .	—			5000		
e) Dary Rad pow., Kół, osób prywat. itp. na stypendya dla uczniów sem. . .	—	2000	69750	2000	18000	
II. Na budowę.						
a) Różne subwencje	—			30000		
b) Pożyczka hipoteczna na budynek własny w Białej	—			40000		
c) Dary osób prywatnych	—			90000	160000	247650
Do przeniesienia			69750			247650

stwa Szkoły Ludowej na rok 1908.
wnego we Lwowie dnia 31 stycznia 1908 r.

W y d a t k i	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
I. SZKOŁY.						
A) Biała i Leszczyny.						
a) Płace.	37500			49970		
b) Utrzymanie	3800			4000		
c) Zbiory naukowe	1000			500		
d) Inwentarz	1500			500		
e) Spłata budowy szkoły w Leszczynach	6300			2500		
f) Konserwacya budynków	500			500		
g) Ekwiwalent czynszu	8000			9000		
h) Czynsz za wynajęte dodatkowo ubikacje	3000	61600		—	66970	
B) Morawska Ostrawa.						
a) Płace	14200			16050		
b) Utrzymanie	1200			1200		
c) Czynsz	4000			4000		
d) Zbiory naukowe	500			400		
e) Inwentarz	500	20400		500	22150	
C) Hałcnów.						
a) Budowa	—	7200		6200		
b) Płace, utrzymanie i inwentarz . . .	—			3000	9200	
D) Inne Szkoły.						
a) Remuneracye	5800			4300		
b) Ubezpieczenie	200			200		
c) Konserwacya budynków	1500			1500		
d) Utrzymanie	500	8000		500	6500	
E) Bezpł. czytelnie przy szkołach	—	200		—	200	
F) Seminarium nauczycielskie i gimnazjum w Białej.						
I. Utrzymanie.						
a) Płace	—			12000		
b) Utrzymanie	—	2000	99400	1500		
c) Zbiory naukowe	—			1000		
d) Inwentarz	—			1500		
e) Stypendya dla uczniów Seminarium	—			2000	18000	
II. Budowa.						
Plac i budowa	—			160000	283020	
Do przeniesienia			99400			283020

D o c h o d y	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
Z przeniesienia			69750			247650
II. WPLYWY OD KÓŁ I ZWIĄZKÓW OKR. T. S. L.						
A) Od KÓŁ T. S. L.						
a) Tytułem należnej od Kół części wkładek członków	12000			8000		
b) Tytułem dobrowolnych darów	500	12500		1000	9000	
B) Od Związków Okręg. T. S. L.						
a) Na bursę T. S. L. we Lwowie przez Związek Okręgowy Lwów	10000			15000		
b) Na bibliotekę publiczną we Lwo- wie przez Związek Okręg. Lwów	5000	15000		8000	23000	
			27500			32000
III. DARY, SKŁADKI, WKŁADKI.						
A) Dar narodowy 3 Maja	—	30000			40000	
B) Różne dary i składki	—	11000			12000	
C) Wkładki.						
a) Wkładki członków zwyczajnych przy Zarządzie Głównym	600			600		
b) Wkładki członków zał. dożyw.	2000	2600	43600	2400	3000	55000
IV. Administracja.						
Zwroty przewidziane z różnych ty- tułów	—					300
Do przeniesienia			140850			334950

W y d a t k i	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
Z przeniesienia			99400			283020
II. ZASIŁKI DLA KÓŁ I ZWIĄZKÓW OKR. T. S. L.						
A) Dla Kół T. S. L.						
a) Na szkoły	3000			3000		
b) Na szkółki pocz. i kursa dla anal. c) Na budowę domów ludowych	5000			5000		
d) Na bezpłatne czytelnie	1000			2000		
e) Na zakupno skioptikonów i dia- pozytywów	2000			3000		
f) Na inne cele oświatowe:	1500			—		
1) Różnym Kołom T. S. L.	500			2500		
2) Kołu i czyteln. im. Goldma- na, Lwów, na akcyę oświat.	1000			1000		
g) % od fund. ś. p. Zubrzyckiego	—	14000		450	16950	
B) Dla Związków Okręg. T. S. L.						
a) Na bursę T. S. L. we Lwowie przez Związek Okr. Lwów	10000			15000		
b) Na bibliotekę publ. we Lwowie	5000	15000	29000	8000	23000	39950
III. DARY, SKŁADKI, WKŁADKI.						
Dar narodowy 3 Maja.						
a) Płaca funkcyonaryusza	720			720		
b) Druki, ekspedycja i t. p. koszta urządzenia	780		1500	780		1500
IV. ADMINISTRACJA.						
A) Biuro Zarządu Gł. T. S. L.						
a) Płace	12000			13000		
b) Czynsz	1150			1150		
c) Opał i oświetlenie	400			400		
d) Druki	1000			1000		
e) Urządzenie	500			500		
f) Drobnne wydatki	500	15550		500	16550	
B) Koszta rocznego sprawo- zdania T. S. L.		2000			1000	
C) Lustracja Kół, podróże czł. Zarz. Gł. w sprawach T. S. L.						
a) Płaca i koszta podróży lustratora Kół	3000					
b) Inne	2000	5000	22550		3000	20550
Do przeniesienia			152450			345020

D o c h o d y	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
Z przeniesienia			140850			334950
V. PRZEDSIĘBIORSTWA.						
A) Centralna Składnica.						
a) Za książki dla czytelników dostarczone	15000			17000		
b) Subwencja Rady miasta Lwowa	300			300		
c) Subwencja Rady miasta Krakowa	—	15300		200	17500	
B) Wypożyczalnia.						
a) Abonament	3300			4200		
b) Wkładki członków	600			750		
c) Subwencja Rady miasta Krakowa	400	4300		—	4950	
C) Przewod. oświatowy T. S. L.						
a) Przedpłata	1500			1500		
b) Inseraty	1500			2000		
c) Inne	—	3000		—	3500	
D) Nakłady książkowe (własne).						
a) Nakłady własne	2000			2000		
b) Od Muzeum w Rapperswylu	1400	3400		1400	3400	
E) Wydawnictwa.						
a) Kartki, marki, telegramy T. S. L. i t. p.	9000			9000		
b) % od sprzedaży tutek »Promień« (Elster i Topf)	2000			2000		
c) % od sprzedaży papieru listowego firmy Niemojowski	1200			600		
d) Kalendarz T. S. L.	1000	13200		16000	27600	
F) Dochód ze sprzedaży Kołom druków administracyjnych	—	2000		—	2000	
G) Loterya	—	50000	91200	—	50000	108950
VI. RÓŻNE DOCHODY.						
A) Procenta od kapitału zakładowego	—	3500		—	3500	
B) Nieprzewidz. dochody (nie-dobór)	—	11950	15450	—	—	3500
Razem			247500			447400

W y d a t k i	1907			1908		
	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
Z przeniesienia			152450			345020
V. PRZEDSIĘBIORSTWA.						
A) Centralna Składnica.						
a) Zakupno książek czytelnianych i oprawa	11000			13500		
b) Płaca funkcyjnarjuszów	720			1440		
c) Administracja i czynsz	730	12450		730	15670	
B) Wypożyczalnia.						
a) Zakupno książek i oprawa	1000			800		
b) Płace funkcyjnarjuszów	2100			2160		
c) Urządzenie	150			100		
d) Administracja i czynsz	850	4100		840	3900	
C) Przewod. oświatowy T. S. L.						
a) Druk (à 3 arkusze)	2850			2850		
b) Honorarium redaktora	600			600		
c) Honoraria autorskie	650			650		
d) Porto i ekspedycja	600	4700		600	4700	
D) Nakłady książkowe (własne)		2500			3450	
E) Wydawnictwa						
a) Kartki, marki, telegramy T. S. L.	3660			4000		
b) Płaca funkcyjnarjuszów	840			1260		
c) Kalendarz T. S. L.	—	4500		9000	14260	
F) Druki administracyjne dla Kół	—	1500		—	1500	
G) Loterya	—	50000	79750	—	50000	93480
VI. RÓŻNE WYDATKI.						
A) Przelanie do kapitału zakładowego statutów. części dochodów	—	10000			5000	
B) Inne.						
a) Na wycieczki szkolne i włościańskie	1000			500		
b) Na zakupno książek dla Komisji kwalifikacyjnej	500			600		
c) Na bibliotekę fachową dla członków Zarządu Głównego	200			200		
d) Procenta od długu w Banku krajowym	2600			2600		
e) Nieprzewidziane wydatki	1000	5300	15300	—	3900	8900
Razem			247500			447400

SPIS RZECZY.

	Str.
WSTĘP.	3
A) Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego, Związków Okręgowych i Kół T. S. L. za rok 1907:	
I. Zarząd Główny T. S. L.	5
1. Wydział Ścisły	8
a) Biuro Zarządu Głównego	9
b) Centralna składnica książek	10
c) Wypożyczalnia książek	12
d) Biuro loteryi fantowej	13
2. Sekcyja Organizacyjna	14
3. Sekcyja Wydawnicza	14
4. Komisya Kwalifikacyjna	15
5. Komitet Redakcyjny Przewodnika Oświatowego	17
6. Komitet Przedsiębiorstw	18
7. Komisya Statutowa	20
II. Działalność T. S. L. na polu szkolnictwa	21
III. Działalność T. S. L. na polu czytelnictwa	27
IV. Pogląd ogólny na działalność Związków Okręgowych i Kół T. S. L.:	
1. Związki Okręgowe	30
2. Koła	32
V. Sprawozdanie finansowe Zarządu Głównego	34
B) Sprawozdanie Rady Nadzorczej T. S. L. za rok 1907	41
C) Skład Zarządu Głównego, Rady Nadzorczej, Sekcyi, Komisyi i Biura T. S. L. w roku 1907	47
D) Lista członków honorowych, założycieli i dożywotnich T. S. L.	51
E) Część tabelaryczna sprawozdania T. S. L. za rok 1907:	
1. Obraz działalności Kół T. S. L.	59
2. Wykaz Szkół T. S. L.	65
3. Bilans T. S. L. z dniem 31 grudnia 1907 r.	70
4. Rk. wyniku obrotów funduszu bieżącego Zarządu Głównego	72
5. Rachunki szczegółowe	72
6. Budżet Zarządu Głównego T. S. L. na rok 1908	76

